

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

นางกนกพร สุวรรณประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2565

**Factors Related to the Participation in Agricultural Collaborative Farming
Extension Project of Durian Farmers in Ban Tuek Sub-district,
Si Satchanalai District, Sukhothai Province**

Mrs. Kanokporn Suwanprasit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2022

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร
แบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย
จังหวัดสุโขทัย

ชื่อและนามสกุล นางกนกพร สุวรรณประสิทธิ์

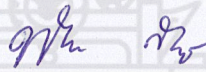
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจุกเมือง แสนเสริม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์

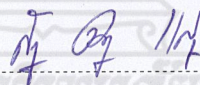
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

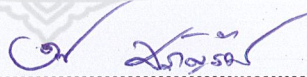
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงู)

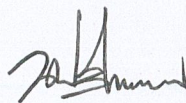
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจุกเมือง แสนเสริม)

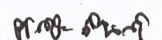
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัย นางกนกพร สุวรรณประสิทธิ์ **รหัสนักศึกษา** 2639001300

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์
ปีการศึกษา 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 2) ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร 3) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ในตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปี 2564 จำนวน 1,520 ราย กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง 180 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลาก เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 70.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.39 ปี ร้อยละ 45.0 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.0 ประกอบอาชีพทำสวน ร้อยละ 66.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีพื้นที่ทำเกษตรเฉลี่ย 17.57 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 คน มีรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 546,944.44 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 62,166.67 บาทต่อปี ร้อยละ 95.6 ใช้ทุนตนเองในการทำเกษตร 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ที่น้อยที่สุด คือ การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ในภาพรวมเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยที่ได้รับสูงสุด คือ สื่อออนไลน์ 3) เกษตรกรเห็นว่าประเด็นต่างๆ มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีผลสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้แก่ อายุ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม และที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือน 4) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุด คือ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ และเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยสูงสุดใน คือ ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP

คำสำคัญ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

Thesis title: Factors Related to the Participation in Agricultural Collaborative Farming Extension Project of Durian Farmers in Ban Tuek Sub-district, Si Satchanalai District, Sukhothai Province

Researcher: Mrs.Kanokporn Suwanprasit : **ID:** 2639001300;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm, Associate Professor;
2) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor; **Academic year:** 2022

Abstract

The objectives of this research were to study the 1) basic general, social, and economic conditions of durian production farmers; 2) knowledge and knowledge resources regarding the extension for agricultural collaborative farming of farmers; 3) the decision to participate in the project and the factors related to the decision for agricultural collaborative farming project participation of farmers; and 4) problems and suggestions about the extension for agricultural collaborative farming.

The research is survey research. The study population was 1,520 durian production farmers in Ban Tuek sub-district, Si Satchanalai district, Sukhothai province who registered with the Department of Agricultural Extension in 2021. The sample size of 180 people was determined by using the Taro Yamane formula with a marginal error value of 0.05. A simple random sampling using the lottery method was used. Data were collected using structured interview forms and were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

The results of the research revealed that 1) 70.6% of farmers were male with an average age of 54.39 years old, 45% completed primary school education, 75% were farmers, and 66.1% were not members of the group. The mean agricultural area was 17.57 Rai, the average number of laborers in the household was 2.61, the average household income from the agricultural sector was 546,944.44 Baht/year while the mean household income from outside of the agricultural sector was 62,166.67 Baht/year. Lastly, 95.6% of farmers used their personal funding in performing agricultural activities. 2) Overall, farmers had a high level of knowledge regarding the agricultural collaborative farming extension. The aspect that farmers had the least knowledge about was the knowledge process, participation, and area usage as the driving force to operate at the center of the development. Generally, the rate by which farmers received knowledge and information from various resources was at the lowest level but the highest received knowledge source was from online media. 3) Farmers highly believed in aspects impacting the decision to participate in the agricultural collaborative farming project. The most influential aspects were production cost reduction and productivity increase. The factors significant to the decision to participate in the agricultural collaborative farming project were age and membership status which were statistically significant at 0.01 level while the amount of labor in the household was significant at 0.05 level. 4) Overall, farmers moderately faced problems regarding the agricultural collaborative farming extension. The most problematic issue was the lack of information on knowledge transfer in collaborative farming management. Over all, The farmers agreed with suggestions regarding agricultural collaborative farming at a high level. They greatly agree on the need to convince farmers of the importance of getting GAP certification.

Keywords: Decision in project participation, Agricultural collaborative farming extension, Durian production farmers

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการให้คำแนะนำของรองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสตนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรณู สราญรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์จน สำเร็จลุล่วง ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร ที่ให้ความกรุณา เป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ และแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้อง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากบิดา มารดา พี่ น้อง เพื่อนร่วม รุ่น รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอขอบคุณไว้ในโอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริม การเกษตร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครุบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

กนกพร สุวรรณประสิทธิ์
กุมภาพันธ์ 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทของตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร	21
โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร	50
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกร	57
ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	65
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่ของเกษตรกร	69
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	74
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย	86
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	97
ก แบบสัมภาษณ์เกษตรกร	98
ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	109
ค แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์	111
ง คำสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	127
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	39
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร.....	51
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร.....	53
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	55
ตารางที่ 4.4 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกร.....	57
ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกร.....	61
ตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.....	62
ตารางที่ 4.7 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.....	66
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	71
ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ความถดถอยแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (Correlation matrix).....	72
ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม และของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่.....	73
ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.....	74
ตารางที่ 4.12 สรุปภาพรวมปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร.....	78
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร.....	79
ตารางที่ 4.14 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของ เกษตรกร.....	84

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	หน้า	4
------------	---------------------------	------	---

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุเรียน (Durian) เป็นผลไม้เมืองร้อนที่ขึ้นชื่อของประเทศไทย โดยได้รับการขนานนามในประเทศไทยว่าเป็น “ราชาแห่งผลไม้” (King of Fruits) ด้วยลักษณะภายนอกของทุเรียนที่มีผลเป็นหนามคล้ายมงกุฎของพระราชาราชและเนื้อในที่มีสีเหลืองทองมีรสชาติดูร่อย รวมถึงมีกลิ่นที่เฉพาะตัว ทั้งยังเป็นผลไม้ที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการ โดยในปัจจุบันทุเรียนเป็นที่นิยมในการบริโภคอย่างแพร่หลาย ทั้งบริโภคสดและบริโภคจากผลิตภัณฑ์แปรรูป นอกจากทุเรียนจะเป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคในประเทศแล้ว ทุเรียนยังจัดเป็นไม้ผลเศรษฐกิจของประเทศไทยในการส่งออกอีกด้วย ทุเรียนที่เกษตรกรปลูกในประเทศไทยมีหลากหลายสายพันธุ์ เช่น หมอนทอง ชะนี ก้านยาว กบ และกระดุม เป็นต้น ซึ่งทุเรียนสายพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดคือ หมอนทอง โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลกในปี พ.ศ. 2559 ตลาดส่งออกทุเรียน 5 อันดับแรกของประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ใต้หวัน และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตามลำดับ (กระทรวงพาณิชย์, 2560)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปลูกทุเรียนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยในปีพ.ศ. 2563 มีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 797,553 ไร่ ให้ผลผลิต 1,115,999 ตัน และให้ผลผลิตต่อไร่ 1,399 กิโลกรัม โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ แหล่งผลิตทุเรียน 5 อันดับแรกของประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดชุมพร จันทบุรี ระยอง นครศรีธรรมราช และยะลา ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยส่งออกทุเรียนทุกผลิตภัณฑ์รวมประมาณ 620,892 ตัน มูลค่ากว่า 65,631 ล้านบาท โดยร้อยละ 95 ของการส่งออกทั้งหมดเป็นการส่งออกทุเรียนประเภททุเรียนสด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) และมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มมากขึ้น

ตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นตำบลที่มีการปลูกทุเรียนมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์ และมีสภาพภูมิอากาศใกล้เคียงกัน เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านตึกปลูกทุเรียนเป็นหลัก รองลงมา ได้แก่ ลองกอง ข่า และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งพื้นที่ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึกมีประมาณ 13,757.27 ไร่ และมีเกษตรกรที่

ขึ้นทะเบียนปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรจำนวน 1,520 ครัวเรือน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) โดยจะปลูกทุเรียนในหุบเขาซึ่งมีสภาพอากาศที่เหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน โดยเกษตรกรจะปลูกทุเรียนแบบธรรมชาติ จนได้รับฉายาว่า “ทุเรียนเทวดาเลี้ยง” เพราะการปลูกทุเรียนส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ไม่มีการติดตั้งระบบการให้น้ำ และไม่มีการดูแลรักษาต้นทุเรียนเท่าที่ควร ทำให้ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยของทุเรียนค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนพื้นที่ปลูกโดยผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 519 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

อย่างไรก็ตามการผลิตทุเรียนในพื้นที่ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย ยังคงเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างขาย ไม่มีการขอรับรองมาตรฐาน และไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้ทางสำนักงานเกษตรอำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้มีการดำเนินการโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน ทำให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน 2) ให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยได้วางแผนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบประจำตำบลลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และมีเป้าหมายการจัดตั้งแปลงใหญ่ทุเรียนอย่างน้อยหนึ่งแปลง เพื่อเป็นต้นแบบแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไป

ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงมีความสำคัญในการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจ ความรู้ แหล่งความรู้ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการส่งเสริมและขยายผลเพื่อพัฒนาให้เกษตรกรเกิดองค์ความรู้ที่จะเพิ่มผลผลิตต่อหน่วย และพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

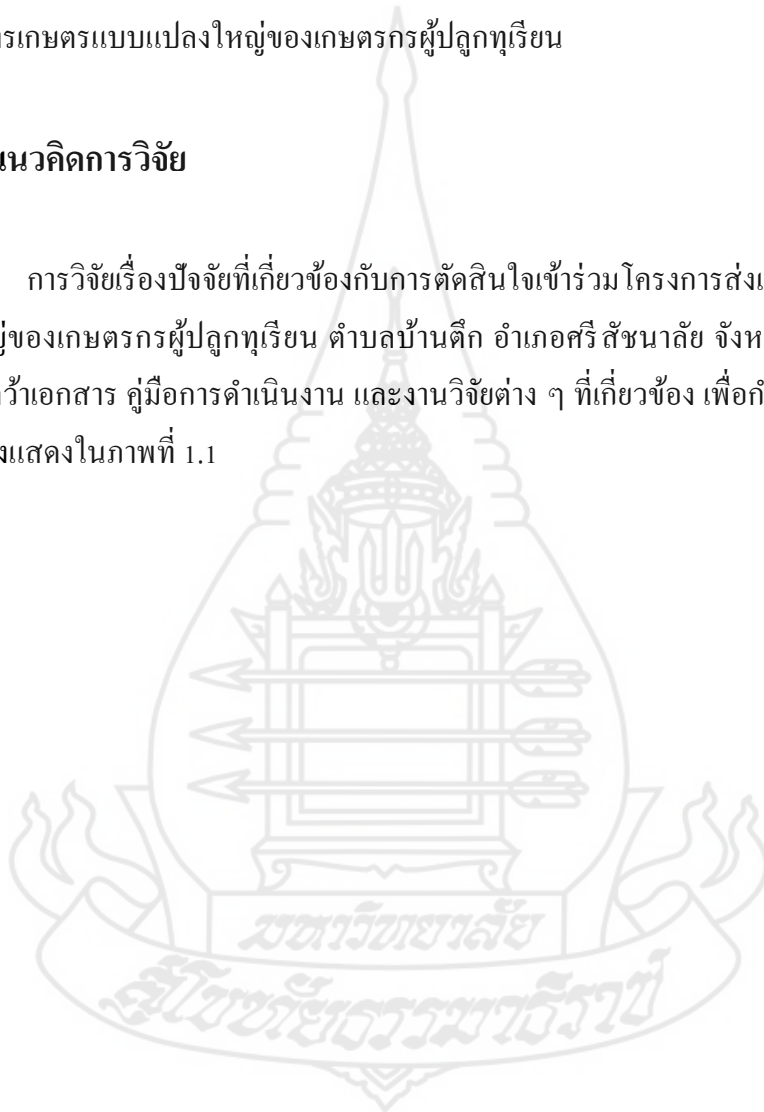
2.2 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

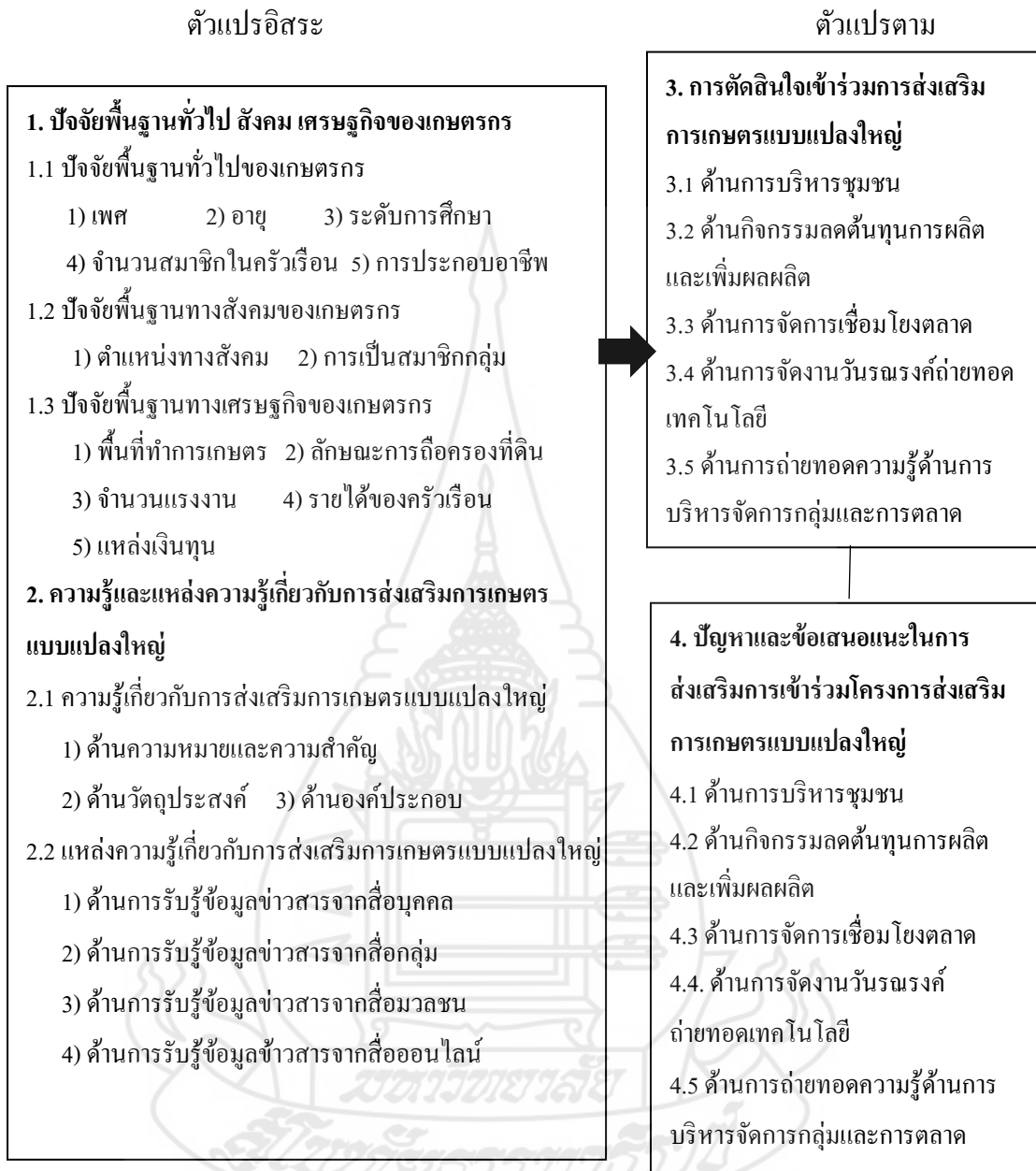
2.3 เพื่อศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการ
ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบ
แปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้
ศึกษาค้นคว้าเอกสาร คู่มือการดำเนินงาน และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด
การวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนแรงงาน รายได้ของครัวเรือน แหล่งเงินทุน ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ได้แก่ ด้านความหมายและความสำคัญ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านองค์ประกอบ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

5.1 **ขอบเขตเชิงพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ในตำบลบ้านตึก อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งขึ้นทะเบียนผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปีการผลิต 2564 จำนวน 1,520 ราย (วันที่ตัดยอดข้อมูล 7 ตุลาคม 2564) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 180 ราย

5.2 **ขอบเขตเชิงเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาลักษณะทางด้านพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรของเกษตรกร การเข้าร่วมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม โครงการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน รวมถึงศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการเข้าร่วม โครงการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

5.3 **ขอบเขตเชิงเวลา** การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะทางด้านพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ระดับความรู้ ทักษะ และ การเข้าถึงข้อมูล โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร รวมถึงศึกษาปัญหาและแนวทางการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้แก่เกษตรกรในระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึง เดือนเมษายน 2565

6. นวัตกรรมเฉพาะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านต๊ึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยให้คำจำกัดความ คำ/ศัพท์ เฉพาะ ดังนี้

6.1 โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หมายถึง โครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน ทำให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวน 30 ล้านไร่ มีระยะเวลาดำเนินการ ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2564 โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมส่งเสริมการเกษตร

6.2 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หมายถึง การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านต๊ึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

6.3 การบริหารชุมชน หมายถึง การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ

6.4 กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และการได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)

6.5 การจัดการเชื่อมโยงตลาด หมายถึง การเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ มีข้อได้เปรียบด้านการต่อราคาผลผลิต

6.6 การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี หมายถึง การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน การให้ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการให้บริการคลินิกพืช

6.7 การถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด

6.8 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปีการผลิต 2564

6.9 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง อายุ เพศ ระดับการศึกษาของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการประกอบอาชีพของเกษตรกร

6.10 ลักษณะด้านสังคม หมายถึง ตำแหน่งทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

6.11 สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง พื้นที่ทำการเกษตรลักษณะการถือครองที่ดินจำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ครัวเรือน และแหล่งเงินทุนของเกษตรกร

6.12 ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมายและความสำคัญ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านองค์ประกอบ

6.13 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์

6.14 ปัญหาการส่งเสริม หมายถึง ปัญหาการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ประกอบด้วย ปัญหาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

6.15 ข้อเสนอแนะการส่งเสริม หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อข้อเสนอแนะการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

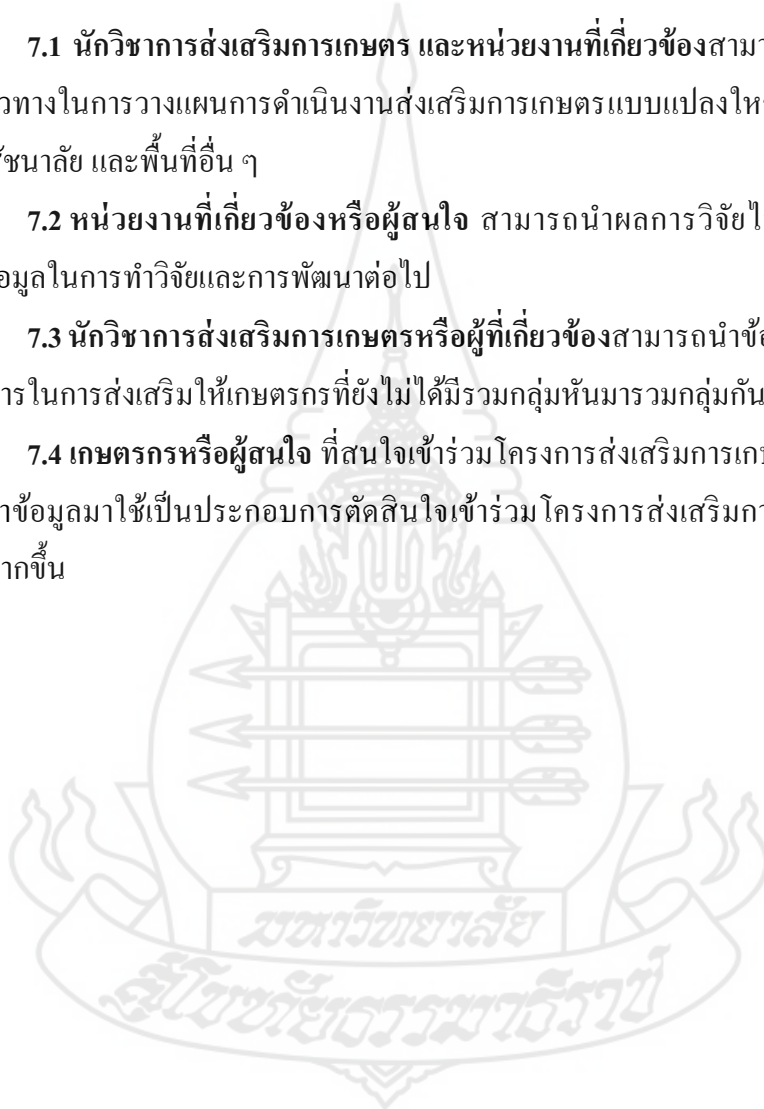
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีดังนี้

7.1 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้แก่เกษตรกรในอำเภอศรีสัชนาลัย และพื้นที่อื่น ๆ

7.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลในการทำวิจัยและการพัฒนาต่อไป

7.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับกระบวนการในการส่งเสริมให้เกษตรกรที่ยังไม่ได้มีรวมกลุ่มหันมารวมกลุ่มกันเพิ่มมากขึ้น

7.4 เกษตรกรหรือผู้สนใจ ที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ สามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารวิชาการ บทความ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. บริบทของตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร
4. โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

1.1 บริบทตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย ข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลทางชีวภาพ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านการเมือง สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นข้อมูลจากแผนพัฒนาการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย (2563) ที่ได้รายงานข้อมูลทั่วไปของตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ดังนี้ข้อมูลทางกายภาพ

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ห่างจากจังหวัดสุโขทัย 72 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอศรีสัชนาลัย ไปทางทิศเหนือ 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 101 (สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย) มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลแม่สิน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลแม่พูน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลแม่สำ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

1.1.2 เขตการปกครอง ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยแบ่งเขตการปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน ต่อไปนี้

- 1) บ้านแม่รากใต้
- 2) บ้านแม่รากเหนือ
- 3) บ้านปลาขนา
- 4) บ้านกุนก
- 5) บ้านนาตันจัน
- 6) บ้านดงยาปา
- 7) บ้านห้วยตม
- 8) บ้านแม่ค
- 9) บ้านห้วยสัก
- 10) บ้านหมอนสูง
- 11) บ้านปลาขนา
- 12) บ้านปากทรวง
- 13) บ้านตึก
- 14) บ้านแม่รากกลาง

1.1.3 สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะภูเขาล้อมรอบพื้นที่ราบ ทำให้สภาพพื้นที่ตำบลบ้านตึกมีตำบลบ้านตึกมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบแอ่งกระทะ และมีลำน้ำสายหลักไหลผ่าน คือลำห้วยแม่ราก

1.1.4 สภาพดิน ลักษณะดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจของตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จำแนกได้ดังนี้ โดยสภาพทางกายภาพตำบลบ้านตึก ลักษณะดินจำแนกได้ 11 กลุ่มคือ กลุ่มชุดดินที่ 7/47C , 7/47D , 7/47E , 15 , 55B , 62 , 37B/49B , 47C , 47C/55C , 47D/47E , 48D จะเห็นได้ว่า บางหมายเลขอาจมีตัวอักษรภาษาอังกฤษกำกับ ได้แก่ B , C , D หรือ E ซึ่งหมายถึงความลาดชัน ของพื้นที่ที่ปรากฏพบในหน่วยพื้นที่นั้น ๆ

- B มีเปอร์เซ็นต์ความลาดชัน 2-5 %
- C มีเปอร์เซ็นต์ความลาดชัน 5-12 %
- D มีเปอร์เซ็นต์ความลาดชัน 12-20 %
- E มีเปอร์เซ็นต์ความลาดชัน 20-35 %

1.1.5 สภาพภูมิอากาศ ตำบลบ้านตึกมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงเกือบตลอดปีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.5 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดอยู่ในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวอากาศมีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไป อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม

1.1.6 สภาพแหล่งน้ำ ภายในตำบลบ้านดึกมีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ ห้วยแม่รากเป็นลำน้ำสายหลัก ไหลผ่านหมู่ที่ 7, 6, 8, 12, 5, 2, 14, 1 และหมู่ที่ 10 โดยจะไหลลงสู่แม่น้ำยมที่ตำบลป่าจี่ ฤดูแล้งน้ำจะตื้นเขิน นอกจากนี้ยังมีลำห้วยสายเล็กอีก ไม่น้อยกว่า 30 สาย โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะแห้งเงินไม่สามารถใช้ประโยชน์ในฤดูแล้งได้ และยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นอีก 11 แห่ง ได้แก่ อ่างห้วยพร้าว อ่างเด่นฮี อ่างหนองสลิ้ม ค่างเด่นสามร้อย อ่างห้วยภูนง อ่างห้วยสัก อ่างหนองแหม อ่างนางแลน อ่างทุ่งนาใน อ่างห้วยไม้ยา อ่างห้วยทรง

1.1.7 การคมนาคม มีเส้นทางที่สำคัญ ได้แก่ ถนนห้วยสัก ตะเพียนทอง – ห้วยตม เป็นถนนสายหลักในการเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน และภายนอกตำบลบ้านดึก มีระยะทางรวม 35 กิโลเมตร นอกจากนี้ภายในหมู่บ้านยังมีถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลูกรังในการสัญจร

1.2 ข้อมูลทางชีวภาพ

พันธุ์พืชที่สำคัญในตำบล 3 ลำดับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ได้แก่

1.2.1 ทุเรียน จำนวน 13,481.66 ไร่ โดยร้อยละ 85 ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 10 ปลูกทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง ที่เหลืออีกร้อยละ 5 ปลูกทุเรียนพันธุ์อื่นๆ

1.2.2 ลองกอง จำนวน 8,574.82 ไร่

1.2.3 ข้าว จำนวน 7,048.70 ไร่

1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1.3.1 จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน 3,525 ครัวเรือน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 10,252 คน แยกเป็น ชาย 5,026 คน หญิง 5,226 คน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2563, น.4)

1.3.2 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลบ้านดึก ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ทุเรียน ลองกอง ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นหากปีใดประสบปัญหาฝนแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกษตรกรมักได้รับผลกระทบทำให้ต้องออกไปหางานทำต่างถิ่น อาชีพรอง ได้แก่ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย

1.3.3 การตลาด มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทุเรียนจำนวน 6 แห่ง ดังนี้ ล้งเจ้ซิ้ม ล้งเจ้แรม ล้งบักย์ใต้ ล้ง อบต.ตา ล้งผู้ใหญ่นิยม และล้งครุภา นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายในตลาดชุมชน และการจำหน่ายโดยผ่านการติดต่อกับพ่อค้าภายนอกชุมชน

1.3.4 ราคาผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตทุเรียนพ่อค้าคนกลางจะมีอำนาจในการต่อรองราคา และเป็นผู้กำหนดราคา

1.3.5 รูปแบบการผลิต รูปแบบการผลิตในการทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น ได้แก่ ทุเรียน และลองกอง มีเพียงบางพื้นที่สามารถเพาะปลูกข้าวได้

โดยจะปลูกข้าวปีละ 2 ครั้ง คือ ฤดูนาปี และนาปรัง และสามารถปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ปีละ 2 ครั้ง คือ ข้าวโพดไร่และข้าวโพดหลังฤดูทำนา การทำการเกษตรกรรมส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ให้ความเสี่ยงต่อการขาดทุน หากประสบปัญหาฝนทิ้งช่วง สภาพอากาศแปรปรวน หรือแมลงศัตรูพืชมีการระบาด จะมีผลโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

1.3.6 สถานการณ์การผลิตทุเรียน การผลิตทุเรียนในปีการผลิต 2564 เกษตรกรแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจำนวน 1,520 ครัวเรือน มีเนื้อที่เพาะปลูก จำนวน 13,481.66 ไร่ พื้นที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่หมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 8 และหมู่ 12

1.4 ข้อมูลด้านการเมือง สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม

1.4.1 ลักษณะการปกครอง ตำบลบ้านดึก ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 14 หมู่บ้าน มีองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง

1.4.2 การศึกษา ประชาชนมีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยสถานศึกษาทั้งภายในระบบ และภายนอกระบบ โดยมีโรงเรียนกระจายอยู่ในแต่ละหมู่บ้าน

1.4.3 การสาธารณสุข มีสถานบริการด้านสาธารณสุข 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดึก และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงขำป่า

1.4.4 ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ในพื้นที่ตำบลบ้านดึก มีที่ทำการสายตรวจประจำตำบลบ้านดึก สภ.ศรีสังขาลัย จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่อากได้

1.4.5 ศาสนาและวัฒนธรรม ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้คือภาษาไทย ประเพณีดั้งเดิม ได้แก่ สลากภัตทุเรียน

1.4.6 การรวมกลุ่ม มีการส่งเสริมและให้ความรู้ประชาชน ในการศึกษาค้นหาอาชีพที่ตนเองถนัด และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพปลูกผักสวนครัว กลุ่มโฮมสเตย์บ้านนาต้นจัน หมู่ที่ 5 กลุ่มทอผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจัน หมู่ที่ 5 กลุ่มจักสานบ้านภูนก หมู่ที่ 4 กลุ่มทอผ้าบ้านภูนก หมู่ที่ 4 และกลุ่มเกษตรกรชาวสวนตำบลบ้านดึก

กล่าวโดยสรุป บริบทของตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสังขาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่สำคัญ ประกอบด้วย พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะภูเขาล้อมรอบพื้นที่ราบ ทำให้สภาพพื้นที่เป็นที่ราบแอ่งกระทะ มีลำห้วยแม่อากเป็นแม่น้ำสายหลัก สภาพภูมิอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อุณหภูมิเฉลี่ย 27.60 องศาเซลเซียส สภาพแหล่งน้ำส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในฤดูแล้งได้ ตำบลบ้านดึก ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 14 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน ลองกอง ข้าวนาปี พื้นที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่หมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 8 และหมู่ 12 มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทุเรียนทุกหมู่บ้านอย่างน้อยหมู่บ้านละหนึ่งแห่ง แต่ราคาผลผลิตทุเรียนพ่อค้าคนกลางจะมีอำนาจในการต่อรองราคา และเป็นผู้กำหนดราคา

โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และนำประเด็น เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพมากำหนดเป็นประเด็นคำถามในรูปแบบสัมภาษณ์

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายการส่งเสริมการเกษตร หลักการส่งเสริมการเกษตร ระบบของการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตร ได้มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้หลายความหมาย ดังนี้

ทำนอง สิงคาลวณิช (2514) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า คือ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่บริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ให้เกษตรกรนำไปคิด ตกลงใจ และปฏิบัติตาม อันจะยังผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ให้ความหมายว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการในการให้การศึกษานอกระบบ รวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงภารกิจคืออยู่ดีของคนในชุมชน โดยส่วนรวม ทั้งนี้ โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการให้การศึกษานอกระบบเพื่อบริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับการเกษตร รวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกร ครอบครัว ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองได้ พัฒนาการผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร มีหลักการสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556, น.18-20)

2.2.1 เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) การส่งเสริมการเกษตรควรมีลักษณะของระบบงานส่งเสริมการเกษตรที่เน้นกระบวนการให้การศึกษา การบริการความรู้ การเกษตรเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด และทักษะหรือพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายไปในทางที่ดีขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing)

2.2.2 ยึดหลักการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานในทุกเรื่อง ทั้งด้านเทคโนโลยีผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งเรื่องการบริหารจัดการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐหน่วยงานต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนและภาคเกษตรกร เพื่อความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น จังหวัด จนถึงระดับชาติ

2.2.3 บุคคลเป้าหมายควรเน้นเกษตรกรรายย่อย ในพื้นที่เป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรกแล้วจึงขยายออกไปสู่บุคคลและพื้นที่อื่นๆ

2.2.4 บุคคลเป้าหมายควรเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ภายใต้ศรัทธา ความเชื่อ และประเพณีของกลุ่มเป้าหมายหรือชุมชนที่นักส่งเสริมการเกษตรเข้าไปดำเนินการด้วยความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

2.2.5 เน้นการทำงานในรูปกลุ่มหรือสถาบันของกลุ่มเป้าหมาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็น การสร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันภายในชุมชน

2.2.6 เน้นการสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชนด้านการเกษตร เพื่อเป็นแกนนำในการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้กระจายสู่บุคคลเป้าหมายได้มากที่สุด เพราะนักส่งเสริมการเกษตรไม่สามารถเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้ครบทุกราย

2.2.7 สิ่งที่น่าไปส่งเสริมต้องเริ่มที่ความจำเป็นพื้นฐานและเร่งด่วน ในการแก้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง (Real Needs) ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก

2.2.8 ความรู้และเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งเสริมการเกษตรต้องเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัย การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นมิตรกับสุขภาพและสภาพแวดล้อม คุ่มค่าการลงทุน ไม่ซับซ้อน โดยยึดหลักการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ อนุรักษ์พลังงาน ไม่ขัดแย้งวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.2.9 เน้นการช่วยเหลือตนเอง ความสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตรเน้นที่การทำให้บุคคลเป้าหมายช่วยเหลือตนเองได้ (Self-reliance) รวมถึงการพึ่งพากันและกันภายในกลุ่มสถาบัน ชุมชน

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรมีหลักการที่สำคัญประกอบด้วย การเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) การยึดหลักการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน บุคคลเป้าหมายควรเน้นเกษตรกรรายย่อย เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ เน้นการทำงานในกลุ่มหรือสถาบันของกลุ่มเป้าหมาย เน้นการสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชนด้านการเกษตร สิ่งที่น่าไปส่งเสริมต้องเริ่มที่ความจำเป็นพื้นฐานและเร่งด่วน ความรู้และเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งเสริมการเกษตรต้องเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัย และความสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตรคือทำให้บุคคลเป้าหมายช่วยเหลือตนเองได้

2.3 ระบบของการส่งเสริมการเกษตร

พงศ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น. 28-34) ได้อธิบายถึง ระบบของการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

2.3.1 ระบบการส่งเสริมแบบรวมศูนย์กลางในการกำหนดนโยบาย แผนและวิธีปฏิบัติ การส่งเสริมในรูปแบบดังกล่าวเป็นการส่งเสริมที่ควบคุมโดยรัฐบาลในส่วนกลาง (Centralization System) โดยจัดตั้งเป็น องค์กรกลางในระดับกระทรวงทบวงกรมและศูนย์ ซึ่งพบว่ามีการใช้กันมากในประเทศที่มีระบบการปกครองจากศูนย์กลาง โดยการส่งเสริมดังกล่าวจะเป็นลักษณะของการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และการสั่งการปฏิบัติการจากส่วนกลาง การจัดตั้งหน่วยงานท้องถิ่น เป็นระบบของการส่งผ่านสิ่งที่กำหนด โดยอำนาจในส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น ประเทศไทยนับเป็นตัวอย่างของการบริหารงานส่งเสริมหรือการปฏิบัติการส่งเสริมแบบรวมศูนย์การส่งเสริมการเกษตรในแบบรวมศูนย์ดังกล่าวนี้ ขณะนี้ กำลังได้รับการพัฒนาโดยการกระจายการปฏิบัติการ ไปสู่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ความต้องการการมีส่วนร่วม มากยิ่งขึ้น และพบว่ามี การปรับปรุงมาโดย ตลอด เช่น ประเทศไทย นำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนมาพัฒนาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ซึ่งพบว่ามี การปรับปรุงระบบการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3.2 ระบบการส่งเสริมแบบกระจายการส่งเสริมไปสู่จุดการผลิตหรือกระจายไปสู่ท้องถิ่น (Decentralized System) เป็นแบบของการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งรัฐบาลกลางหรือหน่วยงานกลางดำเนินการมอบหมายให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ โดยเน้นให้ท้องถิ่นตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล กำหนด นโยบาย แผน งบประมาณ และการปฏิบัติตามสภาพของการเกษตร และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร โดยเกษตรกรสามารถดำเนินการวินิจฉัย ความต้องการ ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาได้ตามสภาพภูมิศาสตร์ การตลาด และการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตได้ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานจะ ช่วย ในการให้คำแนะนำ ปรึกษา ซึ่งแนวทางในการดำเนินการได้ อันจะทำให้เกิดการ พัฒนาการที่ยั่งยืนในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมตามสภาพความต้องการของเกษตรกร

2.3.3 ระบบของการส่งเสริมโดยสถาบันการศึกษา (Education Institution System) เป็นการส่งเสริมในเชิงสนับสนุนรูปแบบอื่นๆ โดยผลจากการวิจัยศึกษาและสรุปบทบาทเรื่องผลการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งพบว่า เดิมในรูปแบบดังกล่าวนี้ สามารถดำเนินการได้อย่างเบ็ดเสร็จหรือครบวงจร ในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตร โดยอาศัยการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ โดยศูนย์การส่งเสริมในแต่ละสถาบันการศึกษา ตั้งแต่ ระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการพัฒนาและใช้ในสหรัฐอเมริกา โดยวิทยาลัยเกษตรหรือมหาวิทยาลัยวิชาการเกษตรเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรของมหาวิทยาลัย และสถานีวิจัยตามภูมิภาคต่างๆ ของรัฐบาลกลาง โดยกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) มีหน้าที่ในการให้นโยบายอย่างกว้างๆ และสนับสนุนงบประมาณในบางพื้นที่บนกิจกรรมที่รัฐบาลกลางเห็นว่าจะจะเป็นผลในภาพรวมโดยเรียกว่าการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม (Cooperative Extension) สำหรับประเทศไทยนั้น การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษาไม่ปรากฏโดยตรง แม้ว่าทุกมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยที่มีการสอนและการวิจัยด้านการเกษตรจะกำหนดให้มีการบริการวิชาการแก่ชุมชนก็ตาม โดยทั่วไปการดำเนินการ จะเป็นไปในรูปแบบของการสนับสนุนการส่งเสริมของกรม กองหรือหน่วยงาน ในเชิงเสริม สนับสนุนด้านวิชาการเฉพาะมากกว่า เนื่องจากประเทศไทย ระบบและรูปแบบจะเป็นไปตามระบบการส่งเสริมแบบรวมศูนย์กลางในการกำหนดคน นโยบาย แผนและวิธีปฏิบัติ ดังกล่าวแล้ว แต่หากสามารถผนวกเข้าด้วยกันอย่างใกล้ชิดแล้วจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมได้อย่างดียิ่ง แนวทางในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยจะมีสภาพของความคล่องตัวและความหลากหลายในวิชาการสูง สามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านดิน พืช ปศุสัตว์ และอื่นๆ

2.3.4 ระบบการส่งเสริมโดยเอกชน (Private System) เป็นรูปแบบที่มีการดำเนินการในหลายประเทศในโลกและขณะนี้ประเทศไทยก็มีการดำเนินการเช่นกัน การดำเนินการของเอกชนหรือบริษัทนั้นจะเป็นการส่งเสริมเฉพาะผลผลิต ไม่ว่าจะเป็นด้านปศุสัตว์ ซึ่งพบว่ามีมากด้านพืช รองลงไปนั้นเป็นการเน้นการผลิตเฉพาะเพื่อนำไปสู่ธุรกิจการเกษตรอย่างแท้จริง โดยเอกชนเป็นผู้กำหนดการส่งเสริมและผลิตตามความต้องการของบริษัทและดำเนินการในเชิงประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริม ซึ่งปัจจุบันมีกิจกรรมมากขึ้นและสามารถช่วยเกษตรกรในด้านการผลิตมากขึ้น โดยทั่วไปเอกชนจะเป็นฝ่ายสนับสนุนบุคลากรทางด้านการพัฒนาวิชาการการผลิตเป็นหลัก หน้าที่ของรัฐเป็นผู้ประสานงานและดูแลเกษตรกรให้ได้รับการพัฒนาผลผลิตและการตลาดอย่างเหมาะสม การดำเนินการส่งเสริมการเกษตรของเอกชนมีการดำเนินการในลักษณะที่ครบวงจร ทำให้เกษตรกรไม่ต้องพะวงและกลัวสถานภาพของตลาดผลผลิต แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการส่งเสริมของเอกชนยังมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเอกชนจะจำกัดเฉพาะผลผลิตที่บริษัทต้องการ การดำเนินการเป็นการพัฒนาเชิงธุรกิจผลตอบแทนมาก

ไม่ได้มองไปไกลถึงพัฒนาการ ซึ่งนอกจากผลผลิตและตลาด เช่น การพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรตลอดจนชุมชนในชนบท แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมในรูปแบบของเอกชนสามารถอำนวยความสะดวกในการผลิตแก่เกษตรกรมาก หากเอกชนดังกล่าวมองการพัฒนาผลประโยชน์ซึ่งกันและกันในระยะยาวและมองถึงการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศในภาพรวม

2.3.5 ระบบการส่งเสริมในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (Participatory Collaborative Action System) จากระบบการส่งเสริมที่กล่าวมาแล้วจะพบว่าเป็นการกำหนดแนวทางจากจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่งคือจากบนไปสู่ล่างหรือล่าง ไปสู่บนหรือการจัดการดำเนินการส่งเสริมโดยสถาบันการศึกษาและเอกชน เป็นต้น แต่พบว่ามีระบบของการทำงานส่งเสริมที่พบมากขึ้นและมีแนวโน้มว่าจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเป็นระบบที่ดีและเกิดผลกระทบต่อการพัฒนา ระบบการส่งเสริมมากขึ้นและมีข้อพิจารณาว่าจะสามารถพัฒนาให้ยั่งยืนได้ การดำเนินการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริม โดยเฉพาะจากเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. หรือ เทศบาลตำบล เป็นต้น ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรจะสามารถร่วมกันดำเนินการส่งเสริมการถ่ายทอดวิชาการไปสู่เกษตรกรในการพัฒนาการผลิตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด

กล่าวโดยสรุป ระบบการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ระบบการส่งเสริมแบบรวมศูนย์กลางในการกำหนดนโยบาย แผนและวิธีปฏิบัติ ระบบการส่งเสริมแบบกระจายการส่งเสริมไปสู่จุดการผลิตหรือกระจายไปสู่ท้องถิ่น ระบบของการส่งเสริมโดยสถาบันการศึกษา ระบบการส่งเสริมโดยเอกชน และระบบการส่งเสริมในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

2.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลิทธิ (2556, น. 4-17) กล่าวว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ 2 รูปแบบ ได้แก่ กระบวนการส่งเสริมในลักษณะการนำวิธีการเทคโนโลยีการจัดการผลิตไปสู่เกษตรกร (extension approach) ซึ่งเป็นการดำเนินการส่งเสริมในลักษณะต่าง ๆ ที่มองเป็นรูปแบบ package เพื่อพัฒนาการตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมนั้น ๆ ซึ่งพบว่ามีหลายรูปแบบที่น่าสนใจ ควรจะได้รับการวิเคราะห์ ดังนี้

2.4.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป

1) รูปแบบการส่งเสริมอย่างเป็นทางการ (conventional agricultural extension approach) เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมตามระเบียบราชการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรการบริหารจัดการจะดำเนินการโดยรัฐบาลส่วนกลาง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก

2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (*training and visiting system approach*) เป็นรูปแบบของระบบมุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดเกษตรกร โดยการเยี่ยม และให้คำแนะนำแก่ เกษตรกรและนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3) การส่งเสริมการเกษตร โดยสถาบันการศึกษา (*educational institute agricultural extension approach*) เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับสถานีวิจัยและฟาร์มทดลองของมหาวิทยาลัย

2.4.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก (*alternative approaches*) ประกอบด้วย

1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง (*commodity specialized approach*) เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้า การตลาด และราคาสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ ความสำเร็จของการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถจะวัดได้จากผลผลิตและผลิตภัณฑ์รวมเฉพาะพืชนั้น ๆ เป็นสำคัญ

2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (*agriculture extension participatory approach*) เป็นการส่งเสริมที่มีการวางแผน โครงการส่งเสริมโดยเกษตรกร องค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยให้คำแนะนำการดำเนินการความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้สามารถวัดจากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร การดำเนินการสามารถขยายผลต่อเนื่องได้อย่างดีด้วย

3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ (*project approach*) เป็นการมุ่งที่จะดำเนินการส่งเสริมที่ต้องการเวลารวดเร็วดำเนินการ โดยองค์กรของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นเท่านั้น

4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม (*the farming system development approach*) เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งจะใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย การวัดความสำเร็จสามารถจะดำเนินการวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริม และสามารถประยุกต์ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย (*cost sharing approach*) การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการคาดหมายว่าการดำเนินการส่งเสริมและเทคโนโลยีการพัฒนาผลผลิตจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยสามารถจะตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นของเกษตรกรได้ โดยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจะเป็นภาระของท้องถิ่นในส่วนหนึ่งด้วย แต่เนื่องด้วยเกษตรกรอาจจะมีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้น

หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนท้องถิ่นและส่วนกลางจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดร่วมกัน

2.4.3 รูปแบบการส่งเสริมมิติใหม่ (MRCF System) คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่ (mapping, M) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเชิงกายภาพในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม การวิเคราะห์เขตความเหมาะสมของการปลูกพืช ประสานและให้บริการเกษตรกรด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล (remote sensing, R) เกษตรกรสามารถเข้าถึงข่าวสารและบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสาร เช่น แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ ซึ่งเกษตรกรสามารถค้นหาด้วยตนเอง ส่วนเจ้าหน้าที่จะมีระบบการเรียนรู้ (e-learning) เป็นการนำระบบสื่อสารเข้ามาปรับปรุง ทั้งตัวบุคลากรและเกษตรกร ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม (community participation, C) โดยร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เช่น ศบกด. อกม. ศจช. ฯลฯ และเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (specific field service, F) โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงจุดและยั่งยืน เป็นการบูรณาการ “คน-พื้นที่-สินค้า” เข้าด้วยกัน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557, น. 9)

สรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป คือ การส่งเสริมในรูปแบบการส่งเสริมอย่างเป็นทางการ รูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมชม และการส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษา รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก คือการส่งเสริมในรูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการการส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม และการส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายและรูปแบบการส่งเสริมมิติใหม่ MRCF System คือการส่งเสริมที่มีการบูรณาการ “คน-พื้นที่-สินค้า” เข้าด้วยกัน

2.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น. 18) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร (agricultural extension methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร มีวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

2.5.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยมีบุคคล กลุ่มเป้าหมายเป็นเกณฑ์สามารถจำแนกได้ 3 วิธี ได้แก่

1) **วิธีการส่งเสริมบุคคลต่อบุคคล (individual method)** ได้แก่ การเยี่ยมชม ไร่นา เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

2) **วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (group method)** ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) **การส่งเสริมแบบมวลชน (mass method)** ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ภาพโฆษณา หรือโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

2.5.2 **วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์** สามารถจำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่

- 1) การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว
- 2) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง
- 3) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน
- 4) การส่งเสริมโดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ

2.5.3 **วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์** สามารถจำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่

- 1) การใช้ change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง
- 2) การใช้ทีมนักวิชาการ
- 3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย
- 4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

2.5.4 **วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology oriented)** ได้แก่ การพัฒนาคอมพิวเตอร์การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียมและการพัฒนาการข้อมูล ผ่านเครื่องสมองกล หรือคอมพิวเตอร์ Internet

2.5.5 **วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (community oriented)** เช่น การประชาคม

สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการที่นำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร โดยมีวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ 5 วิธี ได้แก่ วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยมีบุคคลกลุ่มเป้าหมายเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็นส่งเสริมบุคคลต่อบุคคล การส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล การส่งเสริมแบบมวลชน การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ แบ่งเป็นการส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว โดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง โดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน และโดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย ในลักษณะวิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์แบ่งเป็นการใช้ change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย

และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การพัฒนา คอมพิวเตอร์การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียม และการวิวัฒนาการข้อมูลผ่าน เครื่องมองกล หรือคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต และวิธีการส่งเสริมโดยอสังขุมชนเป็นเกณฑ์

โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการหา แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในด้านประเด็นการ ส่งเสริม และวิธีการส่งเสริม

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการ เข้าร่วมโครงการของเกษตรกร โดยเกษตรกรที่จะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมใดๆ ก็ตาม เกษตรกรจะพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการนั้นๆ ว่าตรงกับความต้องการของ ตนเองหรือไม่ เพราะเกษตรกรจะต้องเสียเวลาทั้งไรรานมารับการส่งเสริมฯ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรจึงควรให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร ว่ามีปัจจัยใดที่ เกี่ยวข้องบ้าง โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต่างๆ เหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง ทำการเกษตร ตลอดจนชีวิตและครอบครัวของเกษตรกรเพียงใด เพื่อจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วม โครงการ

การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการแสวงหาทางเลือกที่มีอยู่จากทางเลือกต่างๆ และสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้ การตัดสินใจถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญ และปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เนื่องจากการตัดสินใจจะทำให้มนุษย์เลือก และได้สิ่งต่างๆ ที่คิดว่า เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึง (1) ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎี การตัดสินใจ (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (3) ประเภทของการตัดสินใจ (4) ขั้นตอนการ ตัดสินใจ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจ

3.1.1 ความหมายของการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision making) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

จตุพล ทองบุตร (2553, 10) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ กำหนดเอาไว้

ศิริพัฒน์ ตาภจิตร (2550, 54) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเทคนิคที่จะช่วยลดจำนวนทางเลือกด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อม ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์แนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ หรือเกิดผลเสียน้อยที่สุด แล้วจึงคัดเลือกแนวทางปฏิบัติ

ศิริกุล ศรีแสงจันทร์ (2554, 1) กล่าวว่า การตัดสินใจ คือ ผลสรุปหรือผลขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่

เกตุวดี ชะสะกะ (2553, 10) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกคิดอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจากทางเลือกหลายๆ ทางเลือก เพื่อให้ได้ทางเลือกที่เห็นว่าดีที่สุด เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้อ้างอิง

พัลลภ องคนานนท์ (2554, 3) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการพิจารณาจากทางเลือกที่มีอยู่ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ที่ให้ผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ตัดสินใจ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้สำเร็จ

จากความหมายของการตัดสินใจที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่าการตัดสินใจ หมายถึง การเลือกคิดหาวิธีการหรือทางเลือกที่ถูกต้อง เหมาะสม และดีที่สุด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้

3.1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ (decision theory)

1) ความหมายของทฤษฎีการตัดสินใจ

สำราญ บุญเจริญ (ม.ป.ป., 1-2) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจ (decision theory) คือ วิธีการเชิงวิเคราะห์และเชิงระบบที่ใช้ในการแก้ปัญหาและช่วยทำให้ได้การตัดสินใจที่ดี ซึ่งใช้หลักการทฤษฎีการพิจารณาข้อมูลและทางเลือกหรือกลยุทธ์เป็นไปได้อย่างดีทั้งหมด จากนั้นจึงใช้วิธีการเชิงปริมาณที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ในบางครั้งอาจได้ผลลัพธ์ที่ไม่น่าพอใจ บางครั้งการตัดสินใจที่ดีอาจมีผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคะเนไว้เกิดขึ้นได้แต่ยังคงถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ดีส่วนการตัดสินใจที่ไม่ดี (bad decision) เป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้ใช้หลักการทฤษฎีการพิจารณาทางเลือกที่มีทั้งหมด ไม่ใช่ข่าวสารที่หาได้ไม่ใช่เทคนิคเชิงปริมาณ

2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการการตัดสินใจ

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2551, น.110) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นการนำแนวความคิดที่มีเหตุผลที่ผู้บริหารใช้ในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจตามวิธีการตัดสินใจออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

ก. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ์ มีเทคนิคการคาดการณ์ และการพยากรณ์เข้ามาประกอบการตัดสินใจ เช่น การพยากรณ์โดยใช้แนวโน้ม เป็นต้น

ข. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการพรรณนา เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีการพิสูจน์และเห็นจริงจึงจะดำเนินการตัดสินใจได้ บางครั้งเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่า การตัดสินใจทางวิทยาศาสตร์

ค. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยกำหนดความเป็นทฤษฎีที่คำนึงถึงว่า แนวทางการตัดสินใจควรจะเป็นหรือน่าจะเป็นอย่างไรจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้

(2) ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจ สามารถจำแนก ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. การตัดสินใจโดยคนเดียว เป็นการตัดสินใจโดยคนๆ เดียวจะ ทำให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

ข. การตัดสินใจโดยกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่ยึดทีมงาน และ คณะกรรมการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ เป็นการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2559, น.11-57) จำแนกทฤษฎีการตัดสินใจของบุคคลไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีพรรณนา (Descriptive Theory) เป็นกระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ที่เกิดขึ้น โดยทั่วไป โดยเฉพาะการตัดสินใจชีวิตประจำวันซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญมากนัก โดยการพรรณนาให้เหตุผลในการจำแนกทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หลายทางเลือก แล้ว ตัดให้ลดน้อยลง อาจเหลือเพียงทางเลือกเดียวหรือสองทางเลือกที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย แผนงาน หรือความสามารถปฏิบัติได้ของผู้ตัดสินใจ

2) ทฤษฎีบรรทัดฐาน (Normative Theory) เป็นกระบวนการตัดสินใจที่มนุษย์ควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ บุคคลพยายามที่จะตัดสินใจตามทฤษฎีบรรทัดฐาน เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาด ซึ่งจะไม่เป็นที่ยอมรับตามบรรทัดฐานของสังคมการตัดสินใจหลายอย่าง โดยเฉพาะทางธุรกิจส่วนมากอยู่ภายใต้สถานการณ์ 2 ลักษณะ คือ การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง ซึ่งทราบความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ และการตัดสินใจไม่แน่นอน ซึ่งมาทราบความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ การตัดสินใจในชีวิตประจำวันในเรื่องที่สำคัญหลายเรื่องพบว่าเป็นการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน แม้ว่าบ่อยครั้งบุคคลมีความคาดหวังว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น น่าจะเป็นไปได้ที่จะได้รับผลลัพธ์เชิงบวก แต่บุคคลก็ไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นที่แน่นอน

3) ทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวังตามความรู้สึกของตนเอง (Subjective expected utility theory) จากทฤษฎีการตัดสินใจข้างต้น บุคคลจะใช้หลักพื้นฐานเกี่ยวกับ “ความน่าจะเป็น” เพื่อหาค่าคาดหวัง (Expected Value) ของทางเลือกในการตัดสินใจ หากได้ค่าเป็นบวกก็จะตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น แต่ถ้าค่าคาดหวังของทางเลือกนั้นมีค่าเป็นลบ ก็จะไม่เลือกทางเลือกนั้น หรือเลือกทางเลือกที่มีค่าบวกสูงกว่าทางเลือกอื่น

สรุป การตัดสินใจของมนุษย์นั้น จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับว่าเรื่องนั้นสำคัญมากน้อยเพียงใด หากเป็นการตัดสินใจเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการก็พยายามที่จะตัดสินใจ ไม่ให้เกิดการผิดพลาดมากที่สุด

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ย่อมมีปัจจัยที่นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของบุคคลนั้น มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535, น. 187-188) กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีหลายปัจจัย ไว้ดังนี้

1) การรับรู้การตัดสินใจ การรับรู้ (Perception) จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันไป โดยเฉพาะจะมีอิทธิพลในสถานการณ์การตัดสินใจที่ไม่แน่นอน ข้อมูลในการตัดสินใจไม่เพียงพอ และยังมีบทบาทสำคัญเมื่อต้องตัดสินใจเลือกทางที่ไม่มีข้อแตกต่างมากนัก การรับรู้เป็นเพียงกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งรับแรงกระตุ้น (Stimulus) ผ่านอวัยวะรับความรู้สึก เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง และไปสู่สมอง ซึ่งประกอบด้วย ความจำ ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไป ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการรับรู้ ได้แก่ ความคุ้นเคยกับตัวกระตุ้น ซึ่งก็คือ ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ รวมทั้งบุคลิกภาพ พื้นเพ วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งที่เขาอยากจะรับรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคล

การรับรู้นั้นอาจมีการบิดเบือนได้ ซึ่งจะมีผลให้การตัดสินใจขาดประสิทธิภาพได้การบิดเบือนการรับรู้มี 4 ชนิดคือ

(1) การบิดเบือนแบบ สเตอไรท์ (Stereotype) เป็นการบิดเบือนที่มาจากประสบการณ์บางอย่างแล้วเหมาว่าคงเป็นอย่างนั้นไปหมด เช่น เห็นว่าผู้ชาย เป็นนักบริหารที่ดีกว่าผู้หญิง เห็นว่าคนมีอายุมากขาดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นจริงในบางคน แต่ไม่เป็นจริงเสมอไปทั้งหมด

(2) การบิดเบือนแบบ ฮาลอ บัฟเฟต (Halo Buffect) เป็นการประเมินลักษณะบุคคลจากประสบการณ์ที่เคยประทับใจ เช่น เห็นคนมาทำงานสม่ำเสมอว่าเป็นคนฉลาดรับผิดชอบ

มองคนที่ไม่ค่อยมาทำงานว่าไม่ดี เกิดเป็นอคติและเป็นการปิดบังข้อเท็จจริง ทำให้อาจมีการตัดสินใจที่ผิดพลาด

(3) การบิดเบือนแบบ โพรเจกชัน (Projection) เป็นการโยนความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของตนไปให้คนอื่น โดยเหมาเอาว่าคนอื่นคงมีความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมเช่นเดียวกับตน ซึ่งทำให้เกิดอคติในการมองปัญหาและการตัดสินใจ เช่น เห็นลูกน้องทำงานซ้ำซากขาดความก้าวหน้า ก็คิดว่าลูกน้องคงเบื่อ แต่จริงๆ ลูกน้องอาจจะชอบระบบงานเดิม และไม่ต้องการความก้าวหน้าอีกก็ได้ การบิดเบือนแบบนี้รวมไปถึงการชัดทอดสาเหตุแห่งความผิดพลาดไปให้คนอื่นด้วย

(4) การบิดเบือนแบบ เปอเซปทิว ดีเฟนซ์ (Perceptual Defense) เป็นการบิดเบือนที่บุคคลพยายามรักษารูปแบบแนวคิดของตนไว้ แม้ว่าข้อเท็จจริงจะแสดงความจริงที่แตกต่างออกไปก็ไม่ยอมเปลี่ยนแนวคิด ส่งผลให้การรับรู้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น เชื่อว่าคนงานไร้ฝีมือจะไม่ฉลาด เพราะถ้าฉลาดจะไม่ไร้คนไร้ฝีมือ แต่เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าคนงานเหล่านี้มีความฉลาดโดยมีคุณสมบัติเฉพาะตนไม่เกี่ยวกับอาชีพ ผู้ที่มีการรับรู้แบบบิดเบือนตามแนวคิดนี้ ก็ยังพยายามรักษาความเชื่อเดิมของตนไว้

2) **ค่านิยมกับการตัดสินใจ** ค่านิยมของผู้ตัดสินใจแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ค่านิยมจะหมายถึงสิ่งที่คนแต่ละคนคิดว่าควรจะเป็น ไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือไม่ก็ตาม และมักจะเป็นสิ่งที่บุคคลในกลุ่มมีความเห็นเหมือนกัน ค่านิยมเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทำให้ประสบการณ์ของแต่ละคนผิดแผกแตกต่างกันไป

ค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจ ดังนี้

(1) ค่านิยมมีคุณสมบัติในการช่วยเลือก และการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่างๆ โดยค่านิยมจะเกิดขึ้นเพียงสนองความต้องการของคนที่จะเลือกจากทางเลือกต่างๆ

(2) ค่านิยมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ของแต่ละคนแตกต่างกันออกไปด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าค่านิยมของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ในสังคมหนึ่งๆ มักมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน

(3) ค่านิยมเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานได้ โดยผ่านกระบวนการสะสมทางสังคม เป็นจริยธรรมที่จะมีอิทธิพลในการตัดสินใจ

(4) ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีค่านิยมที่มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ และสะท้อนเป็นบุคลิกภาพของแต่ละคนก็ตาม แต่ค่านิยมก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์

(5) ค่านิยมจะกำหนดเงื่อนไข บทบาท หน้าที่ ความคาดหวังต่อตำแหน่ง สถานสภาพของแต่ละคน

(6) ค่านิยมวัดมาตรฐานตัวเอง บุคคลมักจะใช้ค่านิยมของตัวเองเป็นมาตรฐาน วัดสิ่งต่างๆ

3) *บุคลิกภาพกับการตัดสินใจ* บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของรูปแบบ แต่ละคนที่เป็นการผสมผสานของร่างกาย อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย การจูงใจที่แสดงออกคือ คนอื่นและสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว บุคลิกภาพจะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ แรงจูงใจซึ่งเป็น ส่วนชักจูงจิตใจให้อยากทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง การรู้ถึงสิ่งที่อยู่รอบตัว และแนวโน้มที่จะแสดง พฤติกรรมของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพจะมีลักษณะคงทน การเปลี่ยนแปลงจะค่อยเป็นค่อยไป โดย เป็นผลจากความรับรู้และสภาพแวดล้อม บุคลิกภาพมีผลต่อการตัดสินใจ เช่น บางคนมีบุคลิกภาพ กล้าได้กล้าเสีย บางคนชอบรีรอในการตัดสินใจ บางคนชอบแก้ปัญหา บางรอให้ปัญหาเข้ามาเอง บางคนอาจมีบุคลิกภาพที่ชอบคิดสร้างสรรค์ ชอบทดลอง เป็นต้น บุคลิกภาพเหล่านี้ ล้วนมีผลต่อ การตัดสินใจทั้งสิ้น เช่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพกล้าเสี่ยงมักชอบการตัดสินใจในสถานการณ์ไม่แน่นอน และตัดสินใจได้เร็ว ขณะที่ผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่กล้าเสี่ยงมักชอบการตัดสินใจในสถานการณ์แน่นอน มักชอบรีรอเพื่อให้ได้ข้อมูลทางเลือกรวมที่สุดจึงตัดสินใจ

ศรีสุรางค์ ทินะกุล (2542, น.189-190) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมี หลายปัจจัย แต่กล่าวเฉพาะปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ดังนี้

1) *ทางเลือก (action)* ในปัญหาหนึ่งๆ ที่ต้องมีการตัดสินใจ ซึ่งมีทางเลือก เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งทางเลือก ผู้ตัดสินใจควรระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

2) *สภาวะการณ์นอกบังคับ (state of nature)* ในปัญหาหนึ่งที่ต้องตัดสินใจ นอกจากจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือกแล้ว ในแต่ละทางเลือกยังมีสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องที่ไม่ สามารถควบคุมได้มากกว่า 1 สภาวะการณ์ ยกเว้นการตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่แน่นอน สภาวะการณ์เกี่ยวข้องดังกล่าวเรียกว่า สภาวะการณ์นอกบังคับ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น การรับรู้การตัดสินใจ ค่านิยมกับการตัดสินใจ บุคลิกภาพกับการตัดสินใจ ทางเลือกและสภาวะการณ์นอกบังคับ จะมีอิทธิพลในการตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันไป ผู้ตัดสินใจมักจะเลือกปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตนเองไปสู่ความสำเร็จในสิ่งที่ตัดสินใจนั้นได้

3.3 ประเภทของการตัดสินใจ

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535, น.185-186) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจไว้ 3 ประเภท ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ

1) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว โดยการเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอและทราบถึงผลของการเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอนในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด

2) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง คือ การตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่แน่นอนน้อยกว่าการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน แต่ยังคงคาดคะเนความเป็นไปได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยบางอย่างที่ไม่แน่นอน

3) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือความน่าจะเป็นที่จะเป็นสถานการณ์ที่มีผลด้าน ทั้งนี้ เพราะผู้ตัดสินใจในสถานการณ์นี้ จะไม่มีโอกาสทราบความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและมีตัวแปรอื่นที่ควบคุมไม่ได้อยู่ด้วย ดังนั้นการตัดสินใจในสถานการณ์เช่นนี้ จึงไม่อาจเลือกโดยใช้ผลตอบแทนสูงสุดได้ ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

ทองใบ สุธชาติ (2542, น. 303) จำแนกประเภทการตัดสินใจไว้ดังนี้

1) การตัดสินใจแบบมีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำและมีเกณฑ์การตัดสินใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

2) การตัดสินใจแบบไม่มีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจที่ยังไม่เกิดขึ้นมาก่อน หรือเป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ไปประกอบการตัดสินใจได้ทันที จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและสถานการณ์

สรุป ประเภทการตัดสินใจ อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน และการตัดสินใจแบบมีโครงสร้าง เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว ซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำและมีเกณฑ์การตัดสินใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ ส่วนกลุ่มที่สอง การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และการตัดสินใจแบบไม่มีโครงสร้างนั้น ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกัน ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

3.4 ขั้นตอนการตัดสินใจ

สุบัญญัติ ไชยหาญ (2544, น. 6) ได้ระบุขั้นตอนการตัดสินใจตามทฤษฎีมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นิยามปัญหาให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนรายการทางเลือกที่เป็นไปได้ออกมาให้หมด

ขั้นตอนที่ 3 เขียนผลลัพธ์และ/หรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นติดตามมาในแต่ละทางเลือกออกมาให้หมด

ขั้นตอนที่ 4 นำเอาทางเลือกในขั้นตอนที่ 2 และผลลัพธ์ตามขั้นตอนที่ 3 มาจับคู่ทำเป็นตารางได้เสีย (pay – off table) จนครบทุกคู่ ตารางได้เสียนี้อาจเรียกว่า ตารางตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 เลือกตัวแบบคณิตศาสตร์ในทฤษฎีการตัดสินใจออกมาหนึ่งตัวแบบ

ขั้นตอนที่ 6 ใช้ตัวแบบขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลแล้วตัดสินใจ

เฉลิมพงษ์ มีสมนัย (2546, น.14) กล่าวว่า ในแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจตามเหตุผล มีสาระสำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ตัดสินใจจะต้องรับรู้และบอกให้ได้ว่าสถานการณ์ในการตัดสินใจเป็นสถานการณ์แบบใด (ไม่แน่นอน เสี่ยงแน่นอน)

ขั้นที่ 2 การระบุทางเลือกที่เป็นได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 3 การประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 4 ทางเลือกที่ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์ที่สุด

ขั้นที่ 5 นำทางเลือกที่ได้เลือกไว้แล้วไปดำเนินการ

ขั้นที่ 6 การติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือก

ชนงกรณ์ กุณฺทลบุตร (2547, น. 50) กล่าวว่า โดยทั่วไปกระบวนการตัดสินใจจะมีความแตกต่างกันในด้านการจัดกลุ่มของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา จะเป็นการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาให้เกิดความชัดเจนก่อน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรบางครั้งยากต่อการระบุมาจากสาเหตุใด

ขั้นที่ 2 การกำหนดทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา เมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดปัญหาได้ชัดเจนแล้ว โดยจะต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะถูกนำมากำหนดเป็นทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 3 การประเมินผลทางเลือกต่างๆ ที่กำหนด เป็นแนวทางการนำปัญหาไปสู่การแก้ไข ในขั้นตอนนี้ผู้ตัดสินใจจะวิเคราะห์และประเมินว่าทางเลือกใดสามารถแก้ไขปัญหา

ได้ดีที่สุด ทางเลือกใดควรจะดำเนินการก่อนและหลัง มีการใช้กระบวนการซึ่งนำหน้าเพื่อพิจารณาถึงผลดีและผลเสียในแต่ละทางเลือกด้วย

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการนำเอาทางเลือกต่างๆ มาเปรียบเทียบว่าทางเลือกใดจะเหมาะสมและเป็นไปได้มากกว่ากัน

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ เป็นการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และมีความเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลการตัดสินใจสู่การปฏิบัติและประเมินผลต่อไป

ขั้นที่ 6 ประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้นๆ เป็นการพิจารณาคุณค่าของผลงานและความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ และมาตรฐานที่ได้เลือกจากทางเลือกที่ตัดสินใจ

สรุป ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่กำหนดโดยผู้ตัดสินใจจะต้องวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทางเลือกที่จะแก้ปัญหา ประเมินผลทางเลือกต่างๆ ที่กำหนด น ทางเลือกที่ได้เลือกไว้แล้วไปดำเนินการ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือก เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎี ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คือ การรับรู้การตัดสินใจ ค่านิยมในการตัดสินใจ และบุคลิกภาพกับการตัดสินใจ

4. โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นระบบการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมๆ ไปด้วยการร่วมมือร่วมใจของเกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มการผลิต โดยในที่นี่จะกล่าวถึงสาระสำคัญ ได้แก่ ความหมายของโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และประโยชน์ของการเข้าร่วมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ดังนี้

4.1 ความหมายของโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

เกษตรแปลงใหญ่ คือ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน ทำให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาด

รองรับที่แน่นอน 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวน 30 ล้านไร่ มีระยะเวลาดำเนินการ ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2564 โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่รับผิดชอบรองได้แก่ กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564)

กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ คือ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ที่จะบูรณาการทำงานของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่และแต่งตั้งทีมงานจำนวน 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ทีมผู้จัดการแปลง และส่วนที่ 2 ทีมสนับสนุนการดำเนินงาน มีจำนวน 3 ทีมย่อย ได้แก่ ทีมลดต้นทุนการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก) ทีมการบริหารจัดการ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก) ทีมการตลาด (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก) เพื่อสนับสนุนและร่วมกันขับเคลื่อน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดวิธีดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งทีมงาน การสร้างการรับรู้ การรวมกลุ่มเกษตรกร การกำหนดพื้นที่เป้าหมายและจัดทำแผนที่รายแปลง การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกษตรกร รายแปลง การคัดเลือกแปลงต้นฉบับ การบูรณาการกิจกรรม

2) การพัฒนาผู้จัดการแปลงและการพัฒนาเกษตรกร

3) ผู้จัดการแปลงและเกษตรกร กำหนดแผนปฏิบัติการ และหน่วยงานต่างๆ ใน ส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

4) การประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้กำหนดการปรับโครงสร้างการผลิตเป็นแปลงใหญ่ โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน ดังนี้

1) มีพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดในแต่ละจังหวัด

2) มีการกำหนดเป้าหมายการผลิต เทคโนโลยี ประสิทธิภาพในการผลิต ขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนถึงการจำหน่ายสู่ตลาดทุกแห่ง

3) มีข้อมูลเบื้องต้นและมีการประเมินผล โครงการทุกปีการผลิต

4) มีการสร้างผู้จัดการโครงการภาครัฐและเอกชน และเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ตลอดจนการใช้แหล่งส่งเสริมการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งภาครัฐและเกษตรกรในพื้นที่ได้ประโยชน์สูงสุด

5) ทุ่มเกษตรรพกำลังของภาครัฐและเอกชนในพื้นที่แปลงใหญ่เพื่อให้เห็นผลและเกิดการขยายผล

6) ต้องพิสูจน์ได้ว่าการลดต้นทุนการผลิต มีประสิทธิภาพในการผลิต และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินถึงระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่จะทำให้เกิดความร่วมมือในการผลิตโดยเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่ติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่ ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ (Economy of Scale) เพื่ออำนาจต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Production Process) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ได้แก่ การจัดการปัจจัยการผลิต การผลิตเทคโนโลยี การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการผลิต การแปรรูปเบื้องต้น และการตลาด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

4.2 นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำสู่ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ยกระดับการบริหารจัดการสินค้าเกษตร และสร้างความเชื่อมโยงของเครือข่ายการผลิต การตลาด และโลจิสติกส์สินค้าเกษตรระหว่างเกษตรกร กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ภายใต้นโยบาย “ตลาดนำการผลิต” โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมขับเคลื่อน “โครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำสู่ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม” (จากระยะที่ 1 สู่ระยะที่ 2) พื้นที่เป้าหมาย 2 ล้านไร่ ในปี 2566 ครอบคลุมกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบป้อนเข้าสู่โรงงานรับซื้อผ่านกลไกคณะทำงานจัดทำแนวทางการส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตและการปลูกพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่และบริหารจัดการแผนการผลิตสินค้านำร่วมกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยมีตลาดอุตสาหกรรมรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2564 – 2566)

การดำเนินโครงการฯ ระยะที่ 1 มีสินค้าเกษตรเป้าหมาย 5 ชนิด ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน อ้อย โรงงาน ข้าวโพดหวาน และมะเขือเทศ พื้นที่รวม 298,084 ไร่ เกษตรกร 25,286 ราย ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 32 จังหวัด และมีโรงงานอุตสาหกรรมรับซื้อผลผลิตรวม 7 บริษัท โดยเกษตรกรและโรงงานอุตสาหกรรมรับซื้อ ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ด้านการผลิตและการตลาดที่ชัดเจน ซึ่งจะระบุถึงพื้นที่เป้าหมาย เกษตรกรเป้าหมาย คุณลักษณะ (SPEC)

ผลผลิตที่โรงงานต้องการ ราคาตามชั้นคุณภาพของผลผลิต รวมถึงปริมาณและช่วงเวลาการรับซื้อที่มีความสมบูรณ์ เป็นข้อตกลงร่วมกันป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ

4.3 ประโยชน์ของการเข้าร่วมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

เกษตรแปลงใหญ่สามารถช่วยเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างชัดเจน คือ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการปรับเปลี่ยนวิธีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตต่อหน่วย ทำให้ได้ราคาสูงขึ้น จากสถิติการสนับสนุนระบบพัฒนาแปลงใหญ่ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ยกตัวอย่าง กลุ่มข้าว มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเฉลี่ย 1,383 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้น 115 บาท/ไร่ กลุ่มประมง มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเฉลี่ย 8,028 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้น 2,138 บาท/ไร่ กลุ่มไม้ผล มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร เฉลี่ย 34,491 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้น 2,091 บาท/ไร่ กลุ่มประมงมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเฉลี่ย 8,028 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้น 2,138 บาท/ไร่ และกลุ่มปศุสัตว์มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเฉลี่ย 37,126 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้น 25,442 บาท/ไร่ (เกษตรแปลงใหญ่พื้นรายได้เกษตรกรสร้างรากฐานเศรษฐกิจไทยยั่งยืน, 2561)

การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมนโยบายสามารถลดต้นทุนได้ถึง ร้อยละ 22 และมีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และยังสามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตเพิ่มขึ้น มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเกษตรกรสมาชิกได้รับผลกระทบทางบวกจากการดำเนินกิจกรรมในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ธรรมชาติที่เสียไปกลับคืนมา ซึ่งเป็นผลจากการทำการเกษตรที่ดี และปลอดภัย ใช้น้ำหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ไถกลบลงดินเพื่อปรับปรุงดิน ลดการใช้สารเคมี

2) ด้านสุขภาพ ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค เมื่อหยุดหรือลดการใช้สารเคมีในการผลิต ส่งผลที่ดีต่อสุขภาพร่างกายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3) ด้านสังคม เกษตรกรในสมาชิกแปลงใหญ่ มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดความสามัคคีเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

4) ด้านเศรษฐกิจ การที่สมาชิกร่วมกันขายผลผลิตทำให้พ่อค้าเข้ามาซื้อผลผลิตมากขึ้นเนื่องจากผลผลิตมีความน่าเชื่อถือทั้งคุณภาพและปริมาณ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

เกษตรแปลงใหญ่ หรือการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จึงเป็นนโยบายสำคัญของทางภาครัฐ โดยวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีการรวมกันผลิตสินค้าเกษตรร่วมกัน มีการบริหารจัดการร่วมกัน ตั้งแต่รวมกันผลิตการร่วมจัดหาปัจจัยการผลิต รวมถึงการจำหน่ายร่วมกัน ซึ่งจะทำได้สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และสามารถแข่งขันในตลาดได้ ผู้ศึกษาได้เห็นถึงประโยชน์ของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่จะสามารถ

ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นนโยบายสำคัญ ผู้ศึกษาจึงได้ตั้งหัวข้องานวิจัยเรื่อง เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” เพื่อเป็นประโยชน์แก่การส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตร การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตร ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร มีผลการวิจัย ดังนี้

5.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

5.1.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป

1) เพศ

กิริพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่าร้อยละ 66.30 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ จีรวุฒ มงคล (2557, น.33) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 52.1 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ พงศ์ศิริภพ ทองศิริวิสุรเก (2562, น.111) ศึกษาปัจจัยการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในขณะที่ วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) ได้ศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว ร้อยละ 67.10 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง

2) อายุ

ทิพวัลย์ ธรรมขันแก้ว (2563, น.157) ศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 44.50 มีอายุระหว่าง 51-60ปี เช่นเดียวกับ เกรียงไกร แสนพลหาญ (2560, น.60) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เช่นเดียวกับ พงศ์ศิริภพ ทองดีวิสูตรเกต (2562, น.111) ศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 32.48 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สอดคล้องกับ นันทิกานต์ สิงคเสลิต (2558, น.50) ศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 33.13 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี สอดคล้องกับ โสภิตา สุพรรณดิษฐ์ (2563, น.315) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55.22 ปี

3) ระดับการศึกษา

วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) ศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.20 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ทิพวัลย์ ธรรมขันแก้ว (2563, น. 157) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.50 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ เกรียงไกร แสนพลหาญ (2560, น.60) ศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.80 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ สีสอน แสนทะวีสุก (2561, น.40) ศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 42.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ธิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา

4) ประสบการณ์ในการทำเกษตร

โสภิตา สุพรรณดิษฐ์ (2563, น.315) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 23.14 ปี สอดคล้องกับ ธิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์เฉลี่ย 30 ปี สอดคล้องกับ วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอยู่ระหว่าง 5-30 ปี ในขณะที่ ทิพวัลย์ ธรรมขันแก้ว (2563, น.157) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีในการทำเกษตร 11-20 ปี

5.1.2 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

1) จำนวนแรงงานในครัวเรือน

พงศศิริภพ ทองดีวิสูตรเกต (2562, น.111) ได้ศึกษาพบว่า ร้อยละ 54.61 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1-3 คน สอดคล้องกับ ธิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ได้ศึกษาพบว่า มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน สอดคล้องกับ โสภิตา สุพรรณดิษฐ์ (2563, น.315) ศึกษาพบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.47 คน สอดคล้องกับ กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาพบว่า มีจำนวนแรงงานทั้งหมด 2-3 คน สอดคล้องกับ เขาวัดกษณ์ วิริยะ (2560, น.58) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีสมาชิก 2 คน

2) พื้นที่ทำการเกษตร

เขาวลัษณ์ วิริยะ (2560, น.58) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.70 มีพื้นที่อยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ สอดคล้องกับ สีสอน แสนทะวิสุก (2561, น.40) ศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 81.0 มีจำนวนพื้นที่เพาะปลูก 5 ไร่ สอดคล้องกับ กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1-6 ไร่ ในขณะที่ วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 4-10 ไร่

5.1.3 ลักษณะด้านสังคม

1) การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.62) ศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 64.40 มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลผ่านเจ้าหน้าที่รัฐ/เอกชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ Nanna *et al.* (2016) ศึกษาพบว่า ร้อยละ 57.5 เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคลผ่านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ในขณะที่ กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการเกษตร เคยได้รับการส่งเสริมการเกษตร และเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป็นประจำ ซึ่งแตกต่างจาก ทิพวัลย์ ธรรมชั้นแก้ว (2563, น.157) ศึกษาพบว่า ข่าวสารที่เกษตรกรได้รับเฉลี่ย 2.66 ช่องทาง เช่น การรับข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้าน และ หอกระจายเสียงในชุมชน เป็นต้น แต่การศึกษาของ โสภิตา สุพรรณดิษฐ์ (2563, น.315) พบว่าการเข้าร่วมแปลงใหญ่ช่วงแรกเกษตรกรไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร เพราะไม่มีเวลาในการไปเข้าร่วมรับฟังข้อมูล

2) การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร

ฉิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการติดต่อเจ้าหน้าที่ทางด้านการเกษตรเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี สอดคล้องกับ ทิพวัลย์ ธรรมชั้นแก้ว (2563, น.157) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรได้มีการติดต่อและได้รับคำแนะนำด้านแปลงใหญ่จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจำนวน 3 - 4 ครั้งต่อปี และ

3) การเป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันเกษตรกร

ฉิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ได้ศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ของเกษตรกร

5.2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตร

ผลการศึกษาของจิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ สอดคล้องกับ จิรวุฒ มงคล (2557, น.67) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด ขณะที่ผลการศึกษาของโกสินทร์ แสงสว่างค์ (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเกษตรกรผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ ร้อยละ 89.5 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 54.1 ได้รับข่าวสารจากเกษตรกรเพื่อนบ้าน ร้อยละ 38.3 ได้รับ ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 33.8 ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์และร้อยละ 25.6 ได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตตามลำดับ

5.3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตร

อรพรรณ ศรีสวัสดิ์ (2562: 114) พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ในระดับมากที่สุด ใน 2 ด้าน ได้แก่ การบริหารชุมชนในประเด็น การกำหนดพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมายอย่างชัดเจน การมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร กติกา กฎระเบียบของกลุ่ม มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว ในประเด็น การมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้าน โรค แมลงศัตรูข้าว การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี การมีแปลงพยากรณ์ศัตรูพืชเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้และรายงานการระบาดของศัตรูพืช การบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เห็นได้ว่าการบริหารจัดการ โครงการที่ชัดเจนการมีกำหนดเป้าหมายกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจนส่งผลให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นต่อ โครงการ

5.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

บุหงา จินดาวานิชสกุล (2561, น. 93) พบว่า ด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกรมีปัญหาหลักเกณฑ์การเข้าร่วมแปลงใหญ่ ในระดับน้อย ด้านเนื้อหาการส่งเสริมเกษตรกรมีปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจง่าย กระชับ ในระดับน้อย ด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรมีปัญหาเวลาในการตรวจเยี่ยมในพื้นที่น้อยเกินไป ในระดับน้อย ด้านผู้รับการส่งเสริมเกษตรกรมีปัญหาความเข้มแข็งของกลุ่มแปลงใหญ่ ในระดับปานกลาง

จิรวุฒ มงคล (2557, น. 53) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นเรื่องเงื่อนไขในการสมัครเข้าร่วมโครงการยุ่งยากและมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่เข้าร่วมโครงการในระดับน้อย และประเด็นเรื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ข้อมูลไม่ชัดเจนอยู่ในระดับน้อย และในประเด็นเจ้าหน้าที่มีเวลาตรวจเยี่ยมน้อยเกินไปอยู่ในระดับน้อย

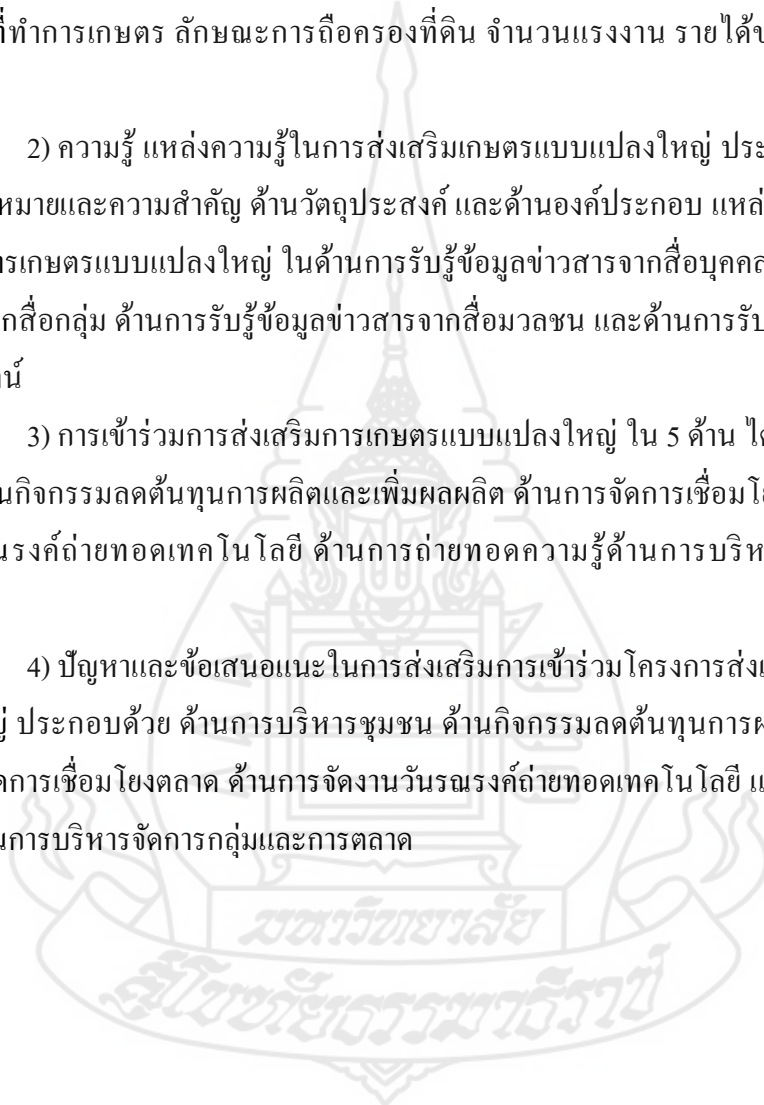
กล่าวโดยสรุปว่า จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสังขาลย์ จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบการวิจัยประเด็นต่างๆ ได้แก่

1) ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนแรงงาน รายได้ของครัวเรือน แหล่งเงินทุน

2) ความรู้ แหล่งความรู้ในการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ความรู้ในด้านความหมายและความสำคัญ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านองค์ประกอบ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์

3) การเข้าร่วมการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ด้านการบริหารชุมชน ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (population) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปีการผลิต 2564 จำนวน 1,520 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (sample) และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.07 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 ราย เนื่องจากเกษตรกรในตำบลบ้านตึกมีลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลและมีการปฏิบัติในการทำการเกษตรและการปลูกทุเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.07)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{1,520}{1 + [1,520 (0.07)^2]}$$
$$= 179.92 \text{ หรือ } 180 \text{ คน}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเท่ากับ 180 ราย หรือร้อยละ 11.84 ของจำนวนประชากร

1.2.1 การสุ่มคัดเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปีการผลิต 2564/65 ในแต่ละหมู่บ้านให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนด ตามรายละเอียดในตารางที่ 3.1

สูตร

$$\text{กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน} \times \text{ร้อยละของจำนวนประชากรทั้งหมด}}{100}$$

ตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{กลุ่มตัวอย่างบ้านแม่รากใต้} &= \frac{28 \times 11.84}{100} \\ &= 3.31 \text{ หรือ } 3 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างบ้านแม่รากใต้ที่มีจำนวนเท่ากับ 3 ราย

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

หมู่บ้าน	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
บ้านแม่รากใต้	28	3
บ้านแม่รากเหนือ	39	5
บ้านปลายนา	32	4
บ้านนาต้นจั่น	252	30
บ้านดงย่าป่า	222	26
บ้านห้วยตม	283	34
บ้านแม่คู้	293	35
บ้านหมอนสูง	46	5
บ้านปลายนา	35	4
บ้านปากทรง	290	34
รวม	1,520	180

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กำหนดคำถาม คำตอบ ให้เลือกโดยเรียงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกร ซึ่งในแบบสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วยคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร รายได้ของครัวเรือน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบในข้อความที่ต้องการ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

1) ความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นคำถามปลายปิด เพื่อทดสอบความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสาขาสาย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 ข้อ โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกต้องกับ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน

2) แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วยประเด็นคำถามต่างๆ ที่ต้องการทราบถึงแหล่งของความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งหมด 20 ข้อคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ซึ่งระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ผู้วิจัยได้กำหนดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ได้รับในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ได้รับในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ได้รับในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ได้รับในระดับมาก

5 หมายถึง ได้รับในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ การบริหารชุมชน การลดต้นทุน การผลิตและเพิ่มผลผลิต การเชื่อมโยงตลาด การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ซึ่งกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก
- 5 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) **ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน** จะเป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับปัญหาที่พบ ซึ่งแบ่งระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

2) **ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน** จะเป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับปัญหาที่พบ ซึ่งแบ่งระดับข้อเสนอแนะออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

2.3 การสร้าง การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือ

2.3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ดำเนินการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อตรวจสอบว่า แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดผลได้ตรงตามที่ต้องการ ครอบคลุมเนื้อหาของขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย ความถูกต้องของภาษา ความเข้าใจตรงกับข้อคำถาม โดยใช้วิธีการทางสถิติตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม แต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีวิธีการดังนี้

1) นำแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาว่า

แบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความเห็น ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณ จากสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน แบบวัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ

$\sum R$ แทน ผลบวกของคะแนนผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้น วัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อคำถามนั้น ไปใช้ได้ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้น วัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยจะต้องปรับปรุงแก้ไขจนข้อความมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค, 2561) โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหารวม เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามเหล่านั้น วัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อคำถามนั้น ไปใช้ได้

2.3.3 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน นอกกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น 30 ราย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตามวิธีการของ Cronbach's alpha

โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณ ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์แต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.737

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.919

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เกษตรกร

4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.913

4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.851

การหาความเชื่อมั่น โดยวิธี Cronbach Alpha's coefficient เป็นการหาความสอดคล้องภายในของเครื่องมือว่าข้อคำถามวัดในเรื่องเดียวกันหรือไม่ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ถ้ามีค่าน้อย 0.90 จะเป็นเครื่องมือวิจัยที่ดี ถ้าเป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างใหม่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ยอมรับได้ควรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (ปราณี มีหาญพงษ์ และกรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร, 2561, น.13) จากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น พบว่า แบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่น และสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขแบบให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสาขาล้อย จังหวัดสุโขทัย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปีการผลิต 2564/65 จำนวน 180 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีการกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมการก่อนออกสนามเพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล กำหนดแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บข้อมูลตามแผน

3.1.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมแบบสัมภาษณ์ให้เพียงพอต่อการใช้ในแต่ละครั้งตามแผน

3.1.3 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์และการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึก แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3.1.4 การประสานงาน โดยการประสานผ่านทางโทรศัพท์ถึงผู้นำห้องที่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา และความจำเป็นในการสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแจ้งแผนการลงพื้นที่ที่นัดหมายเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึงผู้ปกครองห้องที่ ก่อนล่วงหน้า 1 อาทิตย์ และก่อนลงพื้นที่ 1 วัน โทรนัดหมายกับผู้นำห้องที่ อีก 1 ครั้ง

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และสอบถามพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 20 นาที ก่อนการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
- 2) เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
- 3) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ครั้งละ 1 ราย ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์รายละ 10 -15 นาที

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

3.3.1 ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล เมื่อสัมภาษณ์เกษตรกรครบทุกรายแล้ว ผู้วิจัยรวบรวม ตรวจสอบจำนวนแบบสัมภาษณ์ ทบทวนความถูกต้องครบถ้วนและความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.3.2 กล่าวขอบคุณเกษตรกร ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเก็บข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจและให้คะแนน จัดทำรหัสและบันทึกข้อมูล และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 บัญญัติพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 ความรู้แหล่งความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ (ranking)

ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นคำถามปลายปิด (closed-ended question) โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 15 คะแนน มีเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนนแต่ละด้าน ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0 – 2.99 คะแนน เท่ากับ มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนระหว่าง 3 – 5.99 คะแนน เท่ากับ มีความรู้ในระดับน้อย

คะแนนระหว่าง 6 – 8.99 คะแนน เท่ากับ มีความรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 9 – 12.99 คะแนน เท่ากับ มีความรู้ในระดับมาก

คะแนนระหว่าง 13 - 15 คะแนน เท่ากับ มีความรู้ในระดับมากที่สุด

แหล่งความรู้ของเกษตรกร ผู้วิจัยได้กำหนดระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ได้รับในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ได้รับในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ได้รับในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ได้รับในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ได้รับในระดับมากที่สุด

4.3 การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร การตัดสินใจ
ของเกษตรกร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมากที่สุด

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) เพื่อหาสมการที่สามารถใช้พยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) และตัวแปรอิสระ (X) ของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธี enter method ในการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยโดยกำหนดให้ นำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าในสมการถดถอย และดูแต่ละตัวว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่

การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณจะเป็นการพยากรณ์หาค่าสัมประสิทธิ์ α และ β_1 จากค่าสถิติ a และ b ที่ได้จากการคำนวณโดยกลุ่มตัวอย่าง โดยหลักการวิเคราะห์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้จะต้องเป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่ทำให้สมการดังกล่าว มีค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองรวมกันน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

สมการถดถอยเชิงพหุของประชากร

$$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + \varepsilon$$

สมการถดถอยพหุของกลุ่มตัวอย่าง

$$Y = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + \dots + b_k X_k$$

โดยที่	X	คือ	ตัวแปรอิสระ
	Y	คือ	ตัวแปรตาม
	k	คือ	จำนวนตัวแปรอิสระ

เมื่อ α และ a เป็นจุดตัดแกน Y ของสมการถดถอย หรือ ค่าของ Y เมื่อให้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมีค่าเท่ากับศูนย์

ส่วน β และ b เป็นสัมประสิทธิ์ถดถอย (partial regression coefficient) ของตัวแปรอิสระ แต่ละตัว ซึ่งหมายถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (Y) เมื่อตัวแปรอิสระนั้นเปลี่ยนแปลงไป หนึ่งหน่วย โดยตัวแปรอิสระตัวอื่นมีค่าคงที่ โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์ a และ b สามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$a = Y - b_1 X_1 - b_2 X_2 - \dots - b_k X_k$$

$$b_i = \frac{\sum X_i Y_i - \sum X_i \sum Y_i}{n \sum X_i^2 - (\sum X_i)^2}$$

การวิเคราะห์ถดถอยพหุ มีเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. ความผิดพลาด (error) ต้องเป็นตัวแปรสุ่ม และมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ
2. ความแปรปรวนของตัวแปรตาม (Y) ในทุกค่าของตัวแปรอิสระ (X)

จะต้อง เท่ากัน

3. ค่าความผิดพลาดของตัวแปรตาม (Y) แต่ละค่าเป็นอิสระกัน
4. ตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์จะต้องเป็นอิสระกัน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานว่า ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ในภาคการเกษตร และความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการ

$$Y_i = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + b_3 X_3 + b_4 X_4 + b_5 X_5 + b_6 X_6 + b_7 X_7 + b_8 X_8 + b_9 X_9 + b_{10} X_{10}$$

เมื่อ

Y_i = การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

a = ค่าคงที่

$b_1 \dots b_{10}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการที่คงที่แล้ว

X_1 = เพศ

X_2 = อายุ

X_3 = ระดับการศึกษา

X_4 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

X_5 = ตำแหน่งทางสังคม

X_6 = การเป็นสมาชิกกลุ่ม

X_7 = พื้นที่ทำการเกษตร

X_8 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน

X_9 = รายได้ในภาคการเกษตร

X_{10} = ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับปัญหาของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีปัญหา / เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีปัญหา / เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีปัญหา / เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีปัญหา / เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีปัญหา / เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร รายได้ของครัวเรือน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร ปรากฏดังตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

n = 180		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 เพศ		
ชาย	127	70.6
หญิง	53	29.4
2 อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	12	6.7
41-60	124	68.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	44	24.4
ต่ำสุด = 26 สูงสุด = 73 ค่าเฉลี่ย = 54.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.244		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	81	45.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	26.6
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	37	20.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	11	6.1
ปริญญาตรี	3	1.7
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	59	32.8
3 - 4	97	53.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	24	13.3
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 6 ค่าเฉลี่ย = 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.094		
5 การประกอบอาชีพ		
อาชีพหลัก		
ทำนา	23	12.8
ทำสวน	135	75.0
ทำไร่	6	3.3
รับราชการ	3	1.7
ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ	5	2.8
ค้าขาย	8	4.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 180		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพรอง		
ไม่มี	83	46.1
มี	97	53.9
ทำนา	18	10.0
ทำสวน	45	25.0
ทำไร่	6	3.3
ปลูกล้วย	5	2.8
รับจ้างทั่วไป	23	12.8

จากตาราง 4.1 การศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.6 เป็นเพศชาย และอีกร้อยละ 29.4 เป็นเพศหญิง อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 68.9 มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.4 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี และร้อยละ 6.7 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ตามลำดับ โดยที่ เกษตรกรมีอายุต่ำที่สุด 26 ปี อายุสูงที่สุด 73 ปี อายุเฉลี่ย 54.39 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.244 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 45.0 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 20.6 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) ร้อยละ 6.1 มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) และร้อยละ 1.7 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

การประกอบอาชีพ โดยแบ่งการประกอบอาชีพเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อาชีพหลัก และอาชีพรอง สามารถแยกผลการศึกษิตตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 75 ทำสวน ร้อยละ 12.8 ทำนา ร้อยละ 4.4 ค้าขาย ร้อยละ 3.3 ทำไร่ ร้อยละ 2.8 ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ และร้อยละ 1.7 รับราชการ ตามลำดับ

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.1 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 12.8 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10.0 ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 3.3 ประกอบอาชีพทำไร่ และร้อยละ 2.8 ประกอบอาชีพปลูกล้วย ตามลำดับ

1.2 ปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย การดำรงตำแหน่งทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร

n = 180		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การดำรงตำแหน่งทางสังคม		
ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม	159	88.3
ดำรงตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	21	11.7
ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น	14	7.8
ผู้นำกลุ่ม	3	1.7
เกษตรกรต้นแบบ	2	1.1
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	2	1.1
2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	119	66.1
เป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	61	33.9
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	6	3.3
กลุ่มเกษตรกร	3	1.7
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	8	4.4
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	44	24.4
สหกรณ์การเกษตร	16	8.9

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.3 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 11.7 ดำรงตำแหน่งทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 7.8 เป็นผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น รองลงมา ร้อยละ 1.7 เป็นผู้นำกลุ่ม และร้อยละ 1.1 เป็นเกษตรกรต้นแบบ เท่ากับอาสาเกษตรหมู่บ้าน ตามลำดับ

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด และร้อยละ 33.9 เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้ ร้อยละ 24.4 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รองลงมาร้อยละ 8.9 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4.4 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 3.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 1.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร รายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 180		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	44	24.4
11 - 20	88	48.9
21 - 30	32	17.8
31 - 40	8	4.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	8	4.4
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 75 ค่าเฉลี่ย = 17.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.675		
2. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเอง	150	83.3
เช่า	30	16.7
3. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน (คน)		
1	18	10.0
2	75	41.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 3	87	48.3
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 5 ค่าเฉลี่ย = 2.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.982		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 180

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รายได้ของครัวเรือน		
4.1 ในภาคการเกษตร (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200,000	49	27.1
200,001 - 300,000	49	27.1
300,001 - 400,000	17	9.6
400,001 - 500,000	15	8.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 500,001	50	27.8
ต่ำสุด = 50,000 สูงสุด = 5,000,000 ค่าเฉลี่ย = 546,944.44		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 736,645.422		
4.2 นอกภาคการเกษตร (บาท/ปี)		
ไม่มี	112	62.2
มี	68	37.8
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	33	18.3
50,001 - 100,000	13	7.3
100,001 - 150,000	9	5.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 150,001	13	7.3
ต่ำสุด = 50,000 สูงสุด = 1,500,000 ค่าเฉลี่ย = 62,166.67		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 174,327.198		
5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ตนเอง	172	95.6
ช.ก.ส.	43	23.9
สหกรณ์การเกษตร	8	4.4
กองทุนหมู่บ้าน	48	26.7
กลุ่มออมทรัพย์	28	15.6

จากตารางที่ 4.3 การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.9 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11 - 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 24.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 11 ไร่ ร้อยละ 17.8 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ และร้อยละ 4.4 มีพื้นที่ทำการเกษตร 31 - 40 ไร่ เท่ากับ มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 40 ไร่ โดยขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 75 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.57 ไร่ ตามลำดับ

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.3 มีลักษณะการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง และร้อยละ 16.7 มีลักษณะการถือครองที่ดินแบบเช่า

จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.3 มีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 3 คน รองลงมาร้อยละ 41.7 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2 คน และร้อยละ 10.0 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 1 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรของครัวเรือนต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนสูงสุด 5 คนและมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 คน

รายได้ของครัวเรือน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารายได้ของครัวเรือนของเกษตรกร โดยแบ่งรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร สามารถแยกผลการศึกษาตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

รายได้ภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรมากที่สุดร้อยละ 27.8 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 500,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 27.1 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200,000 บาทต่อปี เท่ากับ มีรายได้ 200,001 - 300,000 บาทต่อปี ร้อยละ 9.7 มีรายได้ 300,001 - 400,000 บาทต่อปี และร้อยละ 8.4 มีรายได้ 400,001 - 500,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนต่ำสุด 50,000 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนสูงสุด 5,000,000 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 546,944.44 บาท ต่อปี

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.2 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 37.8 มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 18.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 7.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 150,001 - 200,000 บาทต่อปี เท่ากับ มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาทต่อปี และร้อยละ 5.0 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 100,001 - 150,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้โดยรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนต่ำสุด 50,000 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนสูงสุด 1,500,000 บาทต่อปี และรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 62,166.67 บาทต่อปี

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 95.6 ใช้ทุนของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 26.7 ใช้ทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 23.9 ใช้ทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 15.6 ใช้ทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ และร้อยละ 4.4 ใช้ทุนจากสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

2.1 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ความรู้ด้านวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.4 และ 4.5

ตารางที่ 4.4 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ		อันดับ
			ร้อยละ		
			คน	ร้อยละ	
n = 180					
ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่					
1.	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เน้นการบริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน (เฉลี่ย : การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เน้นการบริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน)	ผิด	23	12.8	14
2.	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	ถูก	21	11.7	15

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 180

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบ แปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ		อันดับ
			ถูก คน	ร้อยละ	
3	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหาร จัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	ถูก	70	38.9	6
4	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริม การเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน แต่ไม่ต้อง ทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันก็ได้ <i>(เฉลี่ย : การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการ ส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน และต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน)</i>	ผิด	102	56.7	2
5	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการ ผลิตสินค้าเกษตร	ถูก	131	72.8	1
ความรู้ด้านวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่					
6	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่สนับสนุนให้ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการผลิต และรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน	ถูก	43	23.9	13
7	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต แต่ไม่เน้นการพัฒนาคุณภาพผลผลิต <i>(เฉลี่ย : การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เน้นการลด ต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต)</i>	ผิด	69	38.3	7
8	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหาร จัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	ถูก	68	37.8	8

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 180

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลย	จำนวนผู้ตอบ		อันดับ
			ถูก	ร้อยละ	
9	เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งไม่แตกต่างจากการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่	ถูก	98	54.4	3
10	การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ต้องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยไม่สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้ (เฉลย : การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ไม่จำเป็นต้องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยก็สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้)	ผิด	73	40.6	4
ความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่					
11	ผู้จัดการพื้นที่ คือ นักส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (เฉลย : ผู้จัดการพื้นที่ คือ เกษตรอำเภอ ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน)	ผิด	61	33.9	10
12	พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ที่มีพื้นที่ติดกันมารวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง (เฉลย : พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร โดยพื้นที่ไม่จำเป็นต้องติดกันมารวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง)	ผิด	53	29.4	12
13	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียนต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 30 ราย และพื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่	ถูก	73	40.6	4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 180

ข้อ	ความรู้ในการจัดการศัตรูข้าวแบบผสมผสาน ของเกษตรกร	เฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบ		อันดับ
			ถูก		
			คน	ร้อยละ	
14	การเข้าร่วมแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์เท่านั้น (เฉลี่ย : การเข้าร่วมแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรของ สมาชิกจะเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์หรือไม่มีเอกสารสิทธิ์ก็ ได้)	ผิด	55	30.6	11
15	การจัดตั้งเป็นเกษตรแปลงใหญ่จะต้องมีการประชุมกลุ่ม ก่อนการจัดตั้ง	ถูก	67	37.2	9

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

ด้านความหมาย และความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า
เกษตรกรร้อยละ 72.8 มีความรู้เรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เป็นการ
เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร รองลงมาร้อยละ 56.7 มีความรู้
เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการ
ดำเนินงาน และต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน ร้อยละ 38.9 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริม
การเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหาร
จัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 12.8 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแบบ
แปลงใหญ่เน้นการบริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน และ
ร้อยละ 11.7 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วย
กระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ตามลำดับ

ด้านวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ
54.4 มีความรู้เรื่อง เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งไม่แตกต่างจากการ
บริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่ รองลงมาร้อยละ 40.6 การจัดการพื้นที่
แปลงใหญ่ ไม่จำเป็นต้องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำ
การเกษตรน้อยก็สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้ ร้อยละ 38.3 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตร

แปลงใหญ่เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต และร้อยละ 37.8 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่ เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตามลำดับ

ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 40.6 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียนต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 30 ราย และพื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ รองลงมาร้อยละ 37.2 มีความรู้เรื่อง การจัดตั้งเป็นเกษตรแปลงใหญ่ จะต้องมีการประชุมกลุ่มก่อนการจัดตั้ง ร้อยละ 33.9 มีความรู้เรื่อง ผู้จัดการพื้นที่ คือ เกษตรอำเภอ ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 30.6 มีความรู้เรื่อง การเข้าร่วมแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิกจะเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์หรือไม่มีเอกสารสิทธิ์ก็ได้ และร้อยละ 29.4 มีความรู้เรื่อง พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกรโดยพื้นที่ไม่ จำเป็นต้องติดกันมารวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 180

จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 2	น้อยที่สุด	0	0.0
3 - 5	น้อย	3	1.7
6 - 8	ปานกลาง	18	10.0
9 - 12	มาก	159	88.3
13 - 15	มากที่สุด	0	0.0

ค่าต่ำสุด = 5 ข้อ ค่าสูงสุด = 12 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 9.83 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.400

จากตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เมื่อนำผลคะแนนของเกษตรกรมาพิจารณาโดยแบ่งตามช่วงคะแนนต่างๆ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 88.3 มีความรู้ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 10.0 มีความรู้ในระดับปานกลาง และร้อยละ 1.7 มีความรู้ในระดับน้อย โดยมีคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน คะแนนสูงสุด 12 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 9.83 คะแนน

2.2 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยแหล่งความรู้จากสื่อบุคคล สื่อกลุ่มสื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ โดยกำหนดระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ได้รับในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ได้รับในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ได้รับในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ได้รับในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ได้รับในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
สื่อบุคคล						1.92 (0.747)	น้อย
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	-	21 (11.7)	108 (60.0)	34 (18.9)	17 (9.4)	3.26 (0.787)	มาก
2. เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร	60 (33.3)	96 (53.3)	16 (8.9)	8 (4.4)	-	1.84 (0.761)	น้อย
3. เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล	90 (50.0)	54 (30.0)	36 (20.0)	-	-	1.70 (0.783)	น้อยที่สุด

n = 180

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 180

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ	119 (61.1)	60 (33.9)	-	-	-	1.34 (0.475)	น้อยที่สุด
5 ผู้นำท้องถิ่น	81 (45.0)	85 (47.2)	14 (7.8)	-	-	1.63 (0.626)	น้อยที่สุด
6 ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร	106 (58.9)	35 (19.4)	33 (18.3)	6 (3.3)	-	1.66 (0.892)	น้อยที่สุด
7 อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน	52 (28.9)	82 (45.6)	40 (22.2)	-	6 (3.3)	2.03 (0.903)	น้อย
สื่อกลุ่ม						2.05 (0.795)	น้อย
1 การประชุม	8 (4.4)	19 (10.6)	69 (38.3)	68 (37.8)	16 (8.9)	3.36 (0.944)	มาก
2 การฝึกอบรม	83 (46.1)	62 (34.4)	35 (19.4)	-	-	1.73 (0.767)	น้อยที่สุด
3 การสัมมนา	106 (58.9)	51 (28.3)	23 (12.8)	-	-	1.54 (0.712)	น้อยที่สุด
4 การศึกษาดูงาน	108 (60.0)	43 (23.9)	29 (16.1)	-	-	1.56 (0.689)	น้อยที่สุด
สื่อมวลชน						1.67 (0.533)	น้อยที่สุด
1 หนังสือ	126 (70.0)	54 (30.0)	-	-	-	1.30 (0.460)	น้อยที่สุด
2 วารสาร	167 (92.8)	13 (7.2)	-	-	-	1.07 (0.260)	น้อยที่สุด
3 หนังสือพิมพ์	110 (61.1)	50 (27.8)	20 (11.1)	-	-	1.50 (0.689)	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 180

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4 วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน /เสียงตามสาย	57 (31.7)	104 (57.8)	19 (10.6)	-	-	1.79 (0.616)	น้อยที่สุด
5 โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม	8 (4.4)	46 (25.6)	116 (64.4)	10 (5.6)	-	2.71 (0.639)	ปานกลาง
สื่อออนไลน์						2.33 (0.755)	น้อย
1 เว็บไซต์ (Website)	136 (75.6)	26 (14.4)	15 (8.3)	3 (1.7)	-	1.36 (0.707)	น้อยที่สุด
2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	15 (8.3)	54 (30.0)	97 (53.9)	11 (6.1)	3 (1.7)	2.63 (0.791)	ปานกลาง
3 ไลน์ (Line)	100 (55.6)	64 (35.6)	16 (8.9)	-	-	1.53 (0.655)	น้อยที่สุด
4 ยูทูบ (YouTube)	-	28 (15.6)	72 (40.0)	62 (34.4)	18 (10.0)	3.39 (0.868)	มาก
เฉลี่ยรวม						1.99 (0.706)	น้อย

จากตารางที่ 4.6 การศึกษาแหล่งความรู้ของเกษตรกรที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย (เฉลี่ย 1.99) ผู้วิจัยแยกผลการศึกษารื่องแหล่งความรู้ของเกษตรกรออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (เฉลี่ย 1.92) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อบุคคลที่อยู่ในระดับมาก มี 1 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.26) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อบุคคลที่อยู่ในระดับน้อย 2 แหล่ง ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.03) และเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.84) แหล่งความรู้ของเกษตรกรที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด 4 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่

อบต./เทศบาล (ค่าเฉลี่ย 1.70) ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 1.66) ผู้นำท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 1.63) และเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 1.34) ตามลำดับ

ด้านสื่อกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.05) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มที่อยู่ในระดับมาก มี 1 แหล่ง ได้แก่ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.36) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด 3 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 1.73) การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 1.56) และการสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 1.54) ตามลำดับ

ด้านสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.67) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อมวลชนที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 1 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม (ค่าเฉลี่ย 2.71) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อมวลชนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด 4 แหล่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย (ค่าเฉลี่ย 1.79) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.50) หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 1.30) และวารสาร (ค่าเฉลี่ย 1.07) ตามลำดับ

ด้านสื่อออนไลน์ พบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.33) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อออนไลน์ที่อยู่ในระดับมาก มี 1 แหล่ง ได้แก่ ยูทูป (YouTube) (ค่าเฉลี่ย 3.39) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อออนไลน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง 1 แหล่ง ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 2.63) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อออนไลน์ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 แหล่ง ได้แก่ ไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 1.53) และเว็บไซต์ (Website) (ค่าเฉลี่ย 1.36) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของความสำเร็จที่มีผลต่อการตัดสินใจทั้งหมด 16 ข้อคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารชุมชน การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต การเชื่อมโยงตลาด การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด โดยกำหนดระดับของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

n = 180

ประเด็น	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
การบริหารชุมชน						3.34	ปานกลาง
						(0.925)	
1 การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน	32 (17.8)	25 (13.9)	104 (57.8)	19 (10.6)	-	2.61 (0.899)	ปานกลาง
2 การได้รับการสนับสนุนด้านารวมกลุ่ม	12 (6.7)	64 (35.6)	44 (24.4)	60 (33.3)	-	2.84 (0.968)	ปานกลาง
3 การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	-	-	47 (26.1)	70 (38.9)	63 (35.0)	4.09 (0.779)	มาก
4 มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ	-	-	39 (21.7)	64 (35.6)	77 (42.8)	4.21 (0.777)	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						4.00	มาก
						(0.805)	
1 การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	-	-	50 (27.8)	86 (47.8)	44 (24.4)	3.97 (0.724)	มาก
2 การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต	-	-	56 (36.7)	47 (10.6)	77 (42.8)	4.12 (0.854)	มาก
3 การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต	-	-	74 (41.1)	49 (27.2)	57 (31.7)	3.91 (0.850)	มาก
4 การได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	-	-	55 (30.6)	68 (37.8)	57 (31.7)	4.01 (0.791)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 180

ประเด็น	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
ด้านการจัดการเชื่อมโยงการ ตลาด						3.51 (0.925)	มาก
1 มีการเชื่อมโยงการตลาดระหว่าง กลุ่มกับพ่อค้า	-	24 (13.3)	66 (36.7)	50 (27.8)	40 (22.2)	3.59 (0.979)	มาก
2 การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่ จะรับซื้อ	-	7 (3.9)	74 (41.1)	66 (36.7)	33 (18.3)	3.69 (0.813)	มาก
3 มีข้อได้เปรียบด้านการต่อรอง ราคาผลผลิต	-	46 (25.6)	69 (38.3)	41 (22.8)	24 (13.3)	3.24 (0.982)	มาก
ด้านการจัดงานวันณรงค์ ถ่ายทอดเทคโนโลยี						3.50 (0.861)	มาก
1 การจัดการการเรียนรู้เกี่ยวกับ การผลิตทุเรียน	4 (2.2)	87 (48.3)	59 (32.8)	22 (12.2)	8 (4.4)	2.68 (0.881)	ปานกลาง
2 ความรู้ในการผลิตทุเรียน คุณภาพ	-	12 (6.7)	80 (44.4)	39 (21.7)	49 (27.2)	3.69 (0.946)	มาก
3 การให้บริการคลินิกพืช	-	-	41 (22.8)	75 (41.7)	64 (35.6)	4.13 (0.755)	มาก
ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้าน การบริหารจัดการกลุ่มและ การตลาด						3.20 (0.948)	ปานกลาง
1 การได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม	-	64 (21.1)	42 (41.7)	54 (30.6)	20 (6.7)	3.17 (0.858)	ปานกลาง
2 การได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการตลาด	-	38 (21.1)	75 (41.7)	55 (30.6)	12 (6.7)	3.23 (0.858)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						3.57 (0.868)	มาก

จากตารางที่ 4.7 การตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า เกษตรกรเห็นว่า ประเด็นต่างๆ ทั้ง 5 ประเด็น มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) ผู้วิจัยสามารถแยกผล การศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

การบริหารชุมชน พบว่า เกษตรกรเห็นว่าการบริหารชุมชนมีระดับความสำคัญที่มี ผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการ ดำเนินงาน โครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.21) การตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ การได้รับการ สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.09) และการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.84) การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกร เป้าหมายที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 2.61) ตามลำดับ

กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต พบว่า เกษตรกรเห็นว่ากิจกรรมลด ต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ การ ได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.21) การได้รับการ สนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี) (ค่าเฉลี่ย 4.01) การได้รับการถ่ายทอด ความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.97) และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.91) ตามลำดับ

ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด พบว่า เกษตรกรเห็นว่าจัดการเชื่อมโยงตลาด มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยเมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานผลผลิต ที่จะรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 3.69) มีการเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงาน ภาครัฐให้การสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 3.59) และมีข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.24) ตามลำดับ

ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรเห็นว่าการจัดงาน วันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ การ ให้บริการคลินิกพืช (ค่าเฉลี่ย 4.13) ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.69) และการ

ตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดการการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.68) ตามลำดับ

ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด พบว่าเกษตรกร เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.20) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.23) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานว่า ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ในภาคการเกษตร และความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยจะทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัว ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเกี่ยวข้องแบบใดหรือทิศทาง (เชิงบวกหรือเชิงลบ) กับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามมากหรือน้อยเพียงใด โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 10 ตัว ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5) ตำแหน่งทางสังคม 6) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 7) พื้นที่ทำการเกษตร 8) จำนวนแรงงานในครัวเรือน 9) รายได้ในภาคการเกษตร 10) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการ

$$Y_i = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10}$$

เมื่อ

$$Y_1 = \text{การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่}$$

$$a = \text{ค่าคงที่}$$

$$b_1, \dots, b_{10} = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับ}$$

ตัวแปรตามเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการที่คงที่แล้ว

X_1 = เพศ

X_2 = อายุ

X_3 = ระดับการศึกษา

X_4 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

X_5 = ตำแหน่งทางสังคม

X_6 = การเป็นสมาชิกกลุ่ม

X_7 = พื้นที่ทำการเกษตร

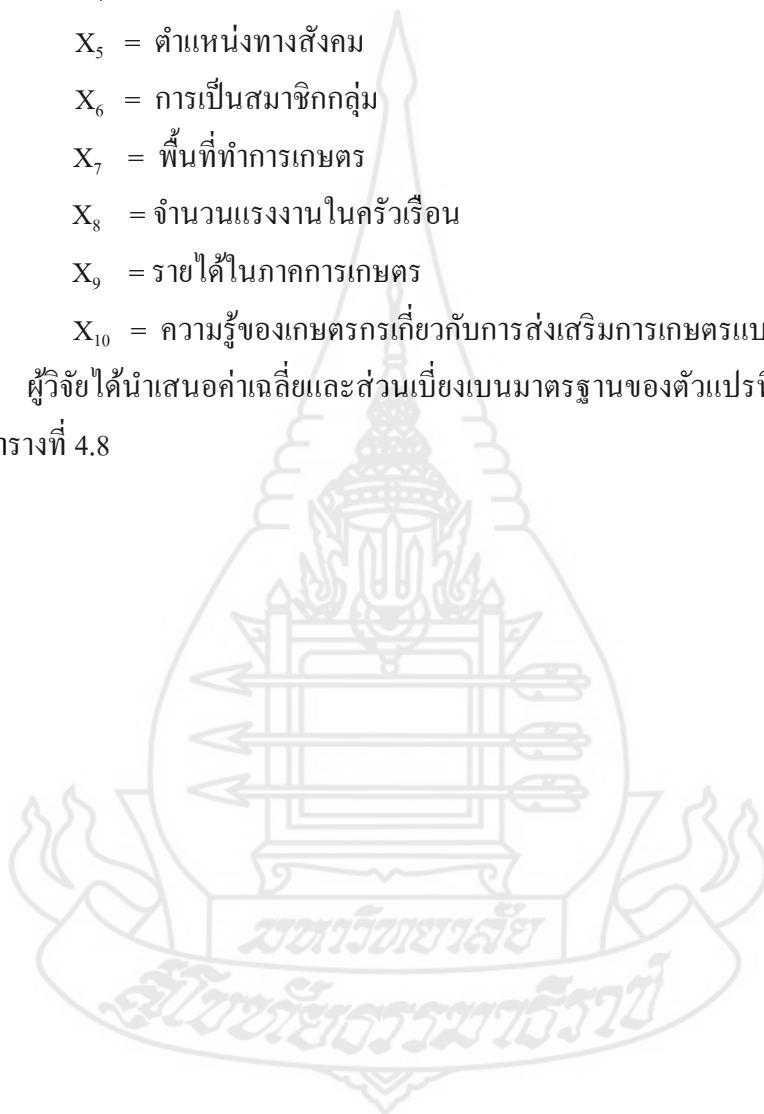
X_8 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน

X_9 = รายได้ในภาคการเกษตร

X_{10} = ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้นำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

แสดงดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ที่	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD
ตัวแปรอิสระ			
X ₁	เพศ (ตัวแปรหุ่น 1 = ชาย, 0 = หญิง)	0.71	0.457
X ₂	อายุ (ปี)	54.39	8.244
X ₃	ระดับการศึกษา (จำนวนปีที่ศึกษา) (ตัวแปรหุ่น 0 = ไม่ได้รับการศึกษา, 6 = ประถมศึกษา, 9 = มัธยมศึกษาตอนต้น, 12 = มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., 14 = อนุปริญญา/ปวส., 16 = ปริญญาตรี)	8.69	2.862
X ₄	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	3.16	1.094
X ₅	ตำแหน่งทางสังคม (ตัวแปรหุ่น 1 = มี 0 = ไม่มี)	0.12	0.322
X ₆	การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตัวแปรหุ่น 1 = เป็น 0 = ไม่เป็น)	0.34	0.475
X ₇	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	17.57	11.675
X ₈	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย)	2.61	0.982
X ₉	รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือน (บาท/ปี)	546,944.44	736,645.422
X ₁₀	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (คะแนน)	9.83	1.400
Y ₁	การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่	2.81	0.634

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.39 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.16 ราย มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.57 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 ราย และรายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือน 546,944.44 บาท/ปี เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 9.83) สำหรับตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม มีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) ได้ค่าเฉลี่ย ดังนี้ เพศ ค่าเฉลี่ย 0.71 ระดับการศึกษา ค่าเฉลี่ย 8.69 ตำแหน่งทางสังคม ค่าเฉลี่ย 0.12 และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 0.34

ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (Correlation matrix)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀
X ₁	1	.121	-.045	-.363**	.197**	.025	-.017	.005	-.019	-.033
X ₂		1	-.558**	.135	-.026	.023	-.007	.127	-.040	-.262**
X ₃			1	.000	.240**	.238**	-.054	-.286**	-.018	.492**
X ₄				1	-.006	-.041	.20	.137	-.028	-.190*
X ₅					1	.508**	.031	-.156**	.051	.217**
X ₆						1	.159*	-.063	.163*	.212**
X ₇							1	-.030	.882**	-.018
X ₈								1	-.100	-.088
X ₉									1	.031
X ₁₀										1

จากตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (Correlation matrix) ปรากฏผลดังนี้ ความสัมพันธ์ในทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.005 ถึง 0.882 และความสัมพันธ์ในทางลบมีค่าอยู่ระหว่าง -0.007 ถึง -0.558 พบว่ามีตัวแปรอิสระ 1 คู่มีความสัมพันธ์สูง (เกินกว่า 0.70) ซึ่งจะทำให้เกิด Multicollinearity คือ การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงเกินความเป็นจริง (สุทิน ชนะบุญ, 2560, น.148) ได้แก่ พื้นที่การเกษตร (ไร่) กับรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือน (บาทต่อปี) มีความสัมพันธ์ 0.882 ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำตัวแปรดังกล่าวเข้าสมการ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร เข้าสมการคำนวณ โดยวิธี Enter ซึ่งเป็นเทคนิคการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยในขั้นตอนเดียว รายละเอียดตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม และของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	1.057	1.827	.069
เพศ	-.167	-2.084	.127
อายุ	.025	4.111	.000**
ระดับการศึกษา	.001	.251	.966
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	.037	.803	.423
ตำแหน่งทางสังคม	.226	1.751	.110
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	-.337	-3.187	.003**
จำนวนแรงงานในครัวเรือน	.114	2.636	.017*
ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	.016	.211	.674
R ² = 0.203		F = 5.449	Sig. of F = 0.000

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุได้ค่า F = 5.449 Sig. of F = 0.000 หมายความว่า มีตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร) ในรูปเชิงเส้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจเชิงพหุ (Multiple Coefficient of Determination ; R²) มีค่าเท่ากับ 0.203 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้งหมด 3 ตัวแปร สามารถอธิบายความผันแปรการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ร้อยละ 20.3 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่ามีจำนวน 2 ตัวแปร เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก ได้แก่ อายุ ส่วนตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่ามีจำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำมาสร้างเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_1 &= a + b_2X_2 - b_6X_6 + b_8X_8 \\
 &= 1.057 + 0.025 X_2 - 0.337 X_6 + 0.114X_8
 \end{aligned}$$

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในตารางที่ 4.10 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสรุปได้ว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ปัจจัยดังกล่าว คือ ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ อายุ สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

5.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารชุมชน 2) ด้านกิจกรรมการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต 3) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด 4) ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และ 5) การถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด โดยกำหนดระดับของปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร						3.24 (0.539)	ปานกลาง	
1. ด้านการบริหารชุมชน						3.10 (0.792)	ปานกลาง	(5)
1) การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน	16 (8.9)	30 (16.7)	71 (39.4)	63 (35.0)	0 (0.0)	3.01 (0.937)	ปานกลาง	3
2) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง	0	38	34	108	0	3.39	ปานกลาง	1

n = 180

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 180

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
การรวมกลุ่มแปลงใหญ่	(0.0)	(21.1)	(18.9)	(60)	(0.0)	(0.815)		
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	8	32	44	90	6	3.30	ปานกลาง	2
4) เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ	16	68	48	48	0	2.71	ปานกลาง	4
	(8.9)	(37.8)	(26.7)	(26.7)	(0.0)	(0.960)		
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						3.43	มาก	(1)
						(0.575)		
1) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต	0	8	96	64	12	3.44	มาก	3
	(0.0)	(4.4)	(53.3)	(35.6)	(6.7)	(0.687)		
2) ขาดการรับรู้เรื่อง การสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้ การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต	0	24	57	93	6	3.45	มาก	2
	(0.0)	(13.3)	(31.7)	(51.7)	(3.3)	(0.764)		
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการ ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้าน การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	0	38	69	73	0	3.19	ปานกลาง	4
	(0.0)	(21.1)	(38.3)	(40.6)	(0.0)	(0.763)		
4) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการ ได้รับการสนับสนุนด้านการ รับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	0	8	53	113	6	3.65	มาก	1
	(0.0)	(4.4)	(29.4)	(62.9)	(3.3)	(0.621)		
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด						3.08	ปานกลาง	(5)
						(0.613)		
1) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการ รับการสนับสนุนด้านเชื่อมโยงตลาด	5	27	99	45	4	3.09	ปานกลาง	2
	(2.8)	(15.0)	(55.0)	(25.0)	(2.2)	(0.772)		

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ	3 (1.7)	24 (13.3)	101 (56.1)	43 (23.9)	9 (5.0)	3.17 (0.783)	ปานกลาง	1
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่	0 (0.0)	42 (23.3)	102 (56.7)	32 (17.8)	4 (2.2)	2.99 (0.709)	ปานกลาง	3
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						3.26 (0.584)	ปานกลาง	(3)
1) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0 (0.0)	5 (2.8)	89 (49.4)	77 (42.8)	9 (5.0)	3.50 (0.639)	มาก	1
2) ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตทุเรียนคุณภาพในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0 (0.0)	29 (16.1)	89 (49.5)	62 (34.4)	0 (0.0)	3.18 (0.689)	ปานกลาง	2
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืช ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0 (0.0)	52 (28.9)	74 (41.1)	38 (21.1)	16 (8.9)	3.10 (0.922)	ปานกลาง	3
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด						3.31 (0.747)	ปานกลาง	(2)
1. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่	0 (0.0)	16 (8.9)	61 (33.9)	100 (55.6)	3 (1.7)	3.50 (0.681)	มาก	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 180

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดของกลุ่มแปลงใหญ่	3	60	40	65	12	3.13 (1.009)	ปานกลาง	2
	รวมเฉลี่ย					3.24 (0.539)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

ด้านการบริหารชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการบริหารชุมชนในระดับปานกลางทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.39) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.30) การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.01) และเกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ (ค่าเฉลี่ย 2.71) ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี) (ค่าเฉลี่ย 3.65) รองลงมาขาดการรับรู้เรื่องการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิต และเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.45) และขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิต และการเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.19)

ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.08) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 3.17) รองลงมาขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านเชื่อมโยงการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.09) และขาด

การรับรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 2.99) ตามลำดับ

ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.50) ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตทุเรียนคุณภาพในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.18) และขาดการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืช ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.10) ตามลำดับ

ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.50) ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการรับรู้เกี่ยวกับได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดของกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.13)

ตารางที่ 4.12 สรุปภาพรวมปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา			อันดับ
	Mean	SD	ความหมาย	
1. ด้านการบริหารชุมชน	3.10	0.792	ปานกลาง	4
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	3.43	0.575	มาก	1
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด	3.08	0.772	ปานกลาง	5
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	3.26	0.584	ปานกลาง	3
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด	3.31	0.747	ปานกลาง	2
รวม	3.24	0.539	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 สรุปภาพรวมปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

สรุปโดยภาพรวม ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.43) ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.31) รองลงมา ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.26) ด้านการบริหารชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.10) และด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.08) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการบริหารชุมชน 2) ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต 3) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด 4) ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี และ 5) ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ประเด็นข้อเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร						3.64 (0.419)	มาก	
1. ด้านการบริหารชุมชน						3.54 (0.618)	มาก	(4)
1) ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง	5	20	30	77	48	3.79 (1.045)	มาก	1

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อัน ดับ
	1	2	3	4	5			
2) ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ ประชุม เพื่อชี้แจง โครงการ ส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่เนื่องจาก เกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณ ที่กระจัดกระจาย	0 (0.0)	25 (13.9)	55 (30.5)	90 (50.0)	10 (5.6)	3.47 (0.801)	มาก	2
3) ควรมีการประสานความ ร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้ เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น องค์การบริหารส่วน ตำบล	0 (0.0)	35 (19.4)	56 (31.1)	76 (42.2)	13 (7.2)	3.37 (0.878)	ปาน กลาง	3
2. ด้านวิธีการส่งเสริม						3.91 (0.579)	มาก	(1)
1) ควรสร้างการรับรู้แก่ เกษตรกร ให้ทราบถึงสำคัญ ของการลดต้นทุน และการ เพิ่มผลผลิต	0 (0.0)	5 (2.8)	36 (20.0)	108 (60.0)	31 (17.2)	3.92 (0.692)	มาก	2
2) ควรสร้างการรับรู้แก่ เกษตรกร ให้ทราบถึง ความสำคัญของการจัดทำ บัญชีครัวเรือน	0 (0.0)	8 (4.4)	57 (31.7)	86 (47.8)	29 (16.1)	3.76 (0.774)	มาก	3
3) ควรสร้างการรับรู้แก่ เกษตรกร ให้ทราบถึง ความสำคัญของการรับรอง มาตรฐานการผลิต GAP	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	72 (40.0)	60 (33.3)	4.07 (0.774)	มาก	1

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความ หมาย	อัน ดัด
	1	2	3	4	5			
	n = 180							
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยง						3.59	มาก	(3)
ตลาด						(0.568)		
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของเชื่อมโยงการตลาด	0	13	60	75	32	3.70	มาก	1
	(0.0)	(7.2)	(33.3)	(41.7)	(17.8)	(0.845)		
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับซื้อ	0	0	103	66	11	3.49	มาก	2
	(0.0)	(0.0)	(57.2)	(36.7)	(6.1)	(0.612)		
4. ด้านการจัดงานวัน						3.45	มาก	(5)
รณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						(0.547)		
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0	30	78	52	20	3.34	ปานกลาง	2
	(0.0)	(16.7)	(43.3)	(28.9)	(11.1)	(0.886)		
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0	8	92	53	27	3.55	มาก	1
	(0.0)	(4.4)	(51.1)	(29.4)	(15.0)	(0.800)		

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้						3.65	มาก	(2)
ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด						(0.631)		
1) ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่	5	8	91	64	12	3.39	ปานกลาง	2
	(2.8)	(4.4)	(50.6)	(35.5)	(6.7)	(0.794)		
2) ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มแปลงใหญ่	0	8	42	88	42	3.91	มาก	1
	(0.0)	(4.4)	(23.3)	(48.9)	(23.4)	(0.800)		
เฉลี่ยรวม						3.64	มาก	
						(0.419)		

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

1. **ด้านการบริหารชุมชน** ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการบริหารชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการบริหารชุมชน ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.79) และควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุม เพื่อชี้แจงโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เนื่องจากเกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณที่กระจัดกระจาย (ค่าเฉลี่ย 3.47) ตามลำดับ ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.37)

2. **ด้านวิธีการส่งเสริม** ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านวิธีการส่งเสริม ในระดับมาก

ทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี) (ค่าเฉลี่ย 4.07) รองลงมา ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.92) และควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 3.76) ตามลำดับ

3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของเชื่อมโยงการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.70) และควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 3.49) ตามลำดับ

4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.55) ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.34)

5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.91) ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.39)

ตารางที่ 4.14 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 180

ประเด็นการเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ			อันดับ
	Mean	SD	ความหมาย	
1. ด้านการบริหารชุมชน	3.54	0.618	มาก	1
1) ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง	3.79	1.045	มากที่สุด	1
2) ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุม เพื่อชี้แจงโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เนื่องจากเกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณที่กระจัดกระจาย	3.47	0.801	มากที่สุด	2
3) ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล	3.37	0.878	มาก	3
2. ด้านวิธีการส่งเสริม	3.91	0.579	มาก	1
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงสำคัญของการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต	3.92	0.692	มาก	2
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.76	0.774	มาก	3
3) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	4.07	0.774	มาก	1
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด	3.59	0.568	มาก	3
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของการเชื่อมโยงการตลาด	3.70	0.845	มาก	1
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับซื้อ	3.49	0.612	มาก	2
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	3.45	0.547	มาก	5
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	3.34	0.886	ปานกลาง	2
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	3.55	0.800	มาก	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 180

ประเด็นการเสนอแนะ	เห็นด้วยในระดับ			อันดับ
	Mean	SD	ความหมาย	
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด	3.65	1.139	มาก	2
1) ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่	3.39	0.794	ปานกลาง	2
2) ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มแปลงใหญ่	3.91	0.800	มาก	1
รวม	3.64	0.419	มาก	

จากตารางที่ 4.14 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

สรุปโดยภาพรวม เกษตรกรเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.11) ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.65) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาดด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยีและด้านการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.59) ด้านการบริหารชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.54) และด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.45) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

สรุปการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ข้อ ได้แก่ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ซึ่งขึ้นทะเบียนผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปีการผลิต 2564 จำนวน 1,520 ราย (วันที่ตัดยอดข้อมูล 7 ตุลาคม 2564) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 ราย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ของเนื้อหา ทุกตอน ค่า IOC = 1.00 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปเป็นข้อมูลได้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง ช่วงเดือน พฤษภาคม 2565 และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร 3) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 70.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56-65 ปี เกษตรกรร้อยละ 45.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35 มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 75 ประกอบอาชีพทำสวนเป็นหลัก ร้อยละ 46.1 ไม่มีอาชีพรอง

2) ปัจจัยด้านสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.3 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 66.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด

3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.57 ไร่ โดยร้อยละ 48.9 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด คือ 11 - 20 ไร่ ร้อยละ 83.3 ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 48.3 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ร้อยละ 27.8 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 500,000 บาท บาทต่อปี ร้อยละ 62.2 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 95.6 ใช้ทุนของตนเองในการทำการเกษตร

1.3.2 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านความหมายและความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 9.83) ข้อคำถามที่เกษตรกรมีความรู้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร ราย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร ข้อคำถามที่เกษตรกรมีความรู้ถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการผลิต และรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

2) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.99) โดยสื่อออนไลน์มีระดับการรับรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.33) สื่อกลุ่มมีระดับการรับรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.05) สื่อบุคคลมีระดับการรับรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.92) และสื่อมวลชนมีระดับการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.67 ตามลำดับ

1.3.3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1) การบริหารชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจการดำเนินงาน โครงการระดับมาก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม และการกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน

2) กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต การได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต

3) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ มีการเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน และมีข้อได้เปรียบด้านการต่อราคาผลผลิต

4) ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้บริการคลินิกพืช และความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

5) ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1) ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาเกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่

ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น โดยประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ

2) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรให้ทราบถึงความสำคัญของการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต และควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรให้ทราบถึงความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เพศ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 70.6 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ธีรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ร้อยละ 66.30 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ จีรวุฒ มงคล (2557, น.33) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 52.1 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ พงศ์ศิริภพ ทองศิริวิสุรเก (2562, น.111) ศึกษาปัจจัยการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แตกต่างจากที่ วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) ได้ศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว ร้อยละ 67.10 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ กนกพร ทองรอด และคณะ (2563, น.561) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อาจเป็นเพราะในพื้นที่ที่ทำการวิจัย แรงงานเพศชายเป็นแรงงานหลักในการปลูกทุเรียน และเพศชายมักจะทำ

กิจกรรมการเกษตรมากกว่าเพศหญิงซึ่งส่วนใหญ่มักจะทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานแม่บ้านในครัวเรือน

อายุ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.39 ปี สอดคล้องกับ อรพรรณ ศรีสวัสดิ์ (2562, น.57) ศึกษาพบว่า ร้อยละ 32.7 เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.27 ปี สอดคล้องกับ ทิพวัลย์ ธรรมขันแก้ว (2563, น.157) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.50 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สอดคล้องกับ เกรียงไกร แสนพลหาญ (2560, น.60) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สอดคล้องกับ พงศ์ศิริภพ ทองศิริวิสุรเกด (2562, น.111) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.48 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และสอดคล้องกับ นันทิกานต์ สิงคเสลิต (2558, น.50) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.13 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะคนรุ่นใหม่หันไปทำงานนอกภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 45 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ (2564, น.61) ศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.20 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ทิพวัลย์ ธรรมขันแก้ว (2563, น.157) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.50 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ เกรียงไกร แสนพลหาญ (2560, น.60) ศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.80 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ สีสอน แสนทะวิสุก (2561, น.40) ศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ถิรพันธ์ ปิ่นหย่า และคณะ (2562, น.75) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาจเป็นเพราะในอดีตการศึกษาภาคบังคับคือระดับประถมศึกษา และระยะทางค่อนข้างห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก จึงทำให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35 มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน 3 คน สอดคล้องกับ กุสุมา ประธานทิพย์ (2550: 101) ที่พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน อภิปรายได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนไม่มากอาจสืบเนื่องมาจากเกษตรกรมีช่วงอายุอยู่ในวัยกลางคน และด้วยสภาพเศรษฐกิจทำให้ความเป็นอยู่ไม่ได้เป็นครอบครัวใหญ่

2.1.2 ปัจจัยทางสังคม

การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.3 ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ชนัตต์ ศรีวิเศษ (2558, น. 139) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับ และ สอดคล้องกับ อัมพิกา น้ำใจ (2557, น. 103) ที่พบว่า

เกษตรกรส่วนมากไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม ส่วนเกษตรกรที่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคมส่วนมากเป็นผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดแตกต่างจาก ชนิตท์ ศรีวิเศษ (2558, น.79) พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรและเป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

2.1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 17.57 ไร่ สอดคล้องกับ ชนิตท์ ศรีวิเศษ (2558, น.140) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 19.11 ไร่ และสอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.21 ไร่

จำนวนแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งรัตน์ มาประสิทธิ์ (2559, น.51) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.14 ราย ใกล้เคียงกับ ยุทธพล ทองปรีชา (2553, น.33) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.51 ราย และดารุณี แห่งเงิน (2558, น.53) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.54 ราย ซึ่งแตกต่างจาก นันทิกานต์ ลิงคเสถิต (2558, น.54) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.91 ราย จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะสมาชิกในครัวเรือนซึ่งเป็นรุ่นใหม่หันไปทำงานภาคอุตสาหกรรม บริการ และอยู่ในวัยกำลังศึกษา

รายได้ของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 546,944.44 บาทต่อปี สอดคล้องกับ จินตนาพร สัน โद्य (2551, น.49) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 500,001-1,000,000 บาทต่อปี ซึ่งแตกต่างจาก ยุทธพล ทองปรีชา (2553, น.33) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,000 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปลูกพืชต่างชนิดกัน จึงทำให้มีรายได้ที่แตกต่างกัน

2.2 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

2.2.1 ความรู้ของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้อันดับแรกคือ เกษตรกรร้อยละ 88.3 มีความรู้ในระดับมาก โดยมีความรู้มากที่สุดในประเด็น การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร ต่างจาก อรพรรณ ศรีสวัสดิ์ (2562: 113) พบว่าเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 80 มีความรู้อยู่ในระดับมากโดยมีความรู้มากที่สุดใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิต

มีคุณภาพได้มาตรฐาน และประเด็น การบริหารจัดการแปลงเพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพการกำหนดมาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น อภิปรายได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ซึ่งอาจได้ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ สื่อประชาสัมพันธ์ หรือหน่วยงานภาคเอกชน แต่จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดในเรื่อง ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยชีวภาพ คือ ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรมีความเข้าใจว่า ปุ๋ยชีวภาพคือปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไม่สามารถจำแนกชนิดของปุ๋ยต่างๆ ได้

2.2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในระดับมาก จากสื่อออนไลน์ ได้แก่ ยูทูป (YouTube) แตกต่างจาก จิระ กตะศิลา (2551, น.5) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ และจิรวุฒ มงคล (2557, น.67) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมากที่สุด อภิปรายได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งหากเกิดการรวมกลุ่มอาจได้ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ สื่อประชาสัมพันธ์ หรือหน่วยงานภาคเอกชนมากขึ้นด้วย

2.3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

พบว่า เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในประเด็นการได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการเชื่อมโยงการตลาด ในประเด็นมีการเชื่อมโยงการตลาดระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน และด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในประเด็นการให้บริการคลินิก อภิปรายได้ว่า การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรตัดสินใจโดยให้ความสำคัญในเรื่องลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตเป็นหลัก

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

2.4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรมีระดับปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นปัญหาในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านกิจกรรมลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ในประเด็น ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ในประเด็น ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดของกลุ่มแปลงใหญ่ ด้านการจัดการเชื่อมโยงการตลาด ในประเด็น ขาดความรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการ

ต่อรองราคาผลผลิต ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็น เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงาน โครงการ ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในประเด็น ขาดความรู้เกี่ยวกับการให้ บริการคลินิกพืช ในวันจัดงานณรงค์ถ่ายทอด

2.4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะมากที่สุด ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ประเด็นควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต และควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรให้ ทราบถึงความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็นควรมีการ ประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุม

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการ นำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะ สำหรับเกษตรกร ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต และความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP ดังนั้นเกษตรกรควรตระหนัก รู้ในปัญหาจากปัจจัยภายในตัวเกษตรกรและปัจจัยภายนอก โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลง ใหญ่ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน และควรเข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อรับฟังข้อชี้แจงของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร และเพื่อให้เกิดความรู้ทำความเข้าใจการดำเนินงาน โครงการ

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดการรับรู้เกี่ยวกับ โครงการส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่ ดังนั้นเกษตรกรควรติดตามข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์จากทางผู้นำ ชุมชน เพื่อเข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวทางในการพัฒนาตนเองในมิติต่าง ๆ ตลอดจนทราบแนวทางแก้ไขปัญหของตนเองในการเข้าร่วมโครงการ

3.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

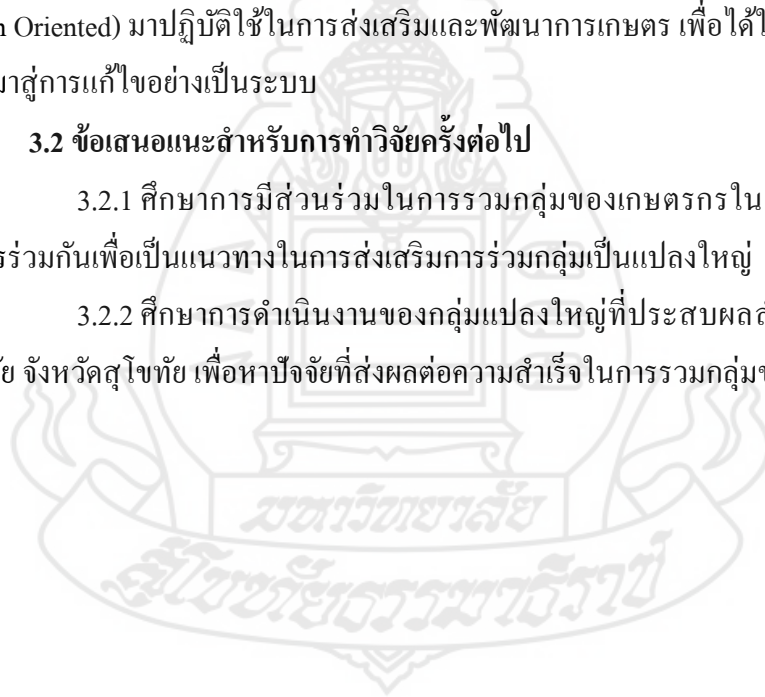
1) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรอายุเฉลี่ย 56 - 65 ปี ร้อยละ 40 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด ร้อยละ 66. ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรเลือกใช้สื่อและช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยพิจารณาถึงความสามารถในการรับสื่อของเกษตรกรเป้าหมายเป็นหลัก เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ

2) จากผลการวิจัย ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรลดน้อยลง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรนำการเยี่ยมชม (Visiting) ตามแนวทางระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System) และวิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (Number of Target Population Oriented) มาปฏิบัติใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพื่อได้ใกล้ชิดเกษตรกรและนำปัญหามาสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมด้านเกษตรร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่

3.2.2 ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการรวมกลุ่มของเกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2564).ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2564. สืบค้นจาก <https://farmer.doae.go.th/>.
- กนกพร ทองรอด, พิชัย ทองดีเลิศ, พัชราวดี ศรีบุญเรือง. (2563). ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมันคุดโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 38 ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค. 2563) น. 555-562.
- จิรวุฒ มงคล. (2557). การศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชนัดท์ ศรีวิเศษ. (2558). การจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ถิรพันธ์ ปิ่นหย่า. (2562). การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- วชิรญา ไชยวุฒิ พัชราวดี ศรีบุญเรืองและพิชัย ทองดีเลิศ. (2564). การได้รับการสนับสนุนจากโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร. ปีที่ 52 ฉบับที่ 1. มกราคม – เมษายน.
- รุ่งรัตน์ มาประสิทธิ์. (2559) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตในนาข้าวของเกษตรกรในจังหวัดพิจิตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). สินค้าเกษตรทุเรียน. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรพรรณ ศรีสวัสดิ์. (2562). การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

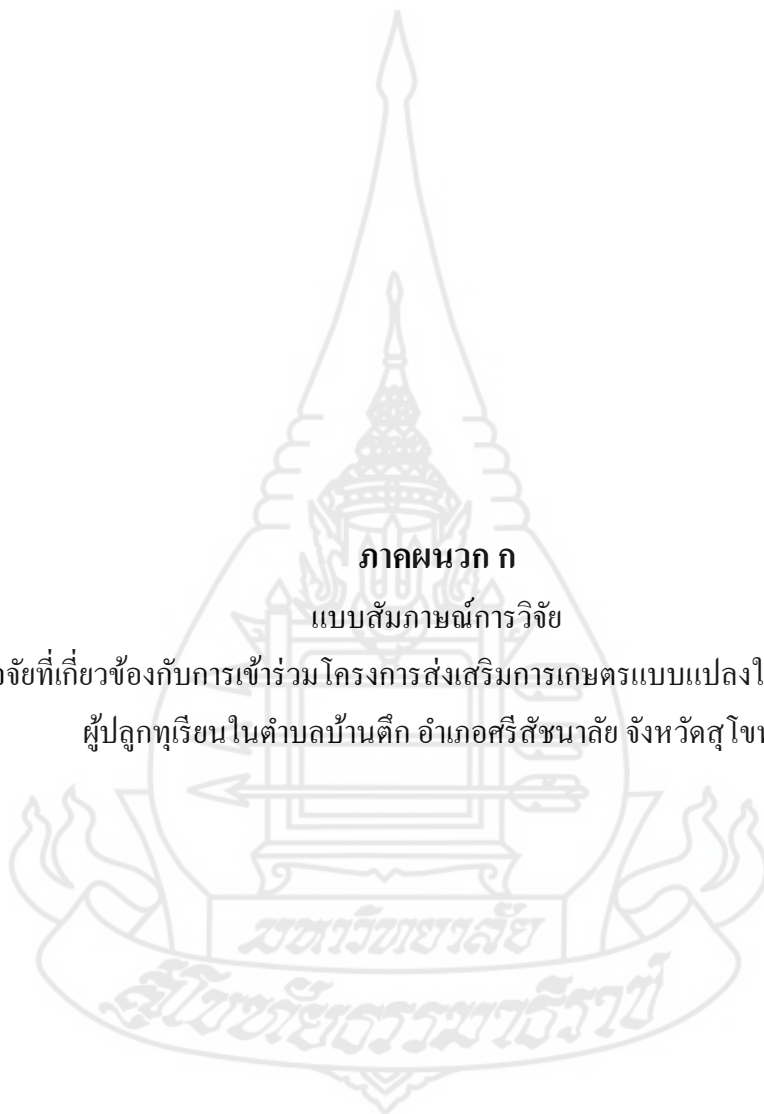

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
ผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
ผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย คำตอบจากการสัมภาษณ์จะใช้ในการศึกษาวิจัยนี้เท่านั้น จึงขอความร่วมมือท่านให้ข้อมูลอย่างเที่ยงตรงเป็นประโยชน์ และในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านครั้งนี้เป็นอย่างสูงแบบสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ของ
เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของ
เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตำบลบ้านตึก
อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ต้องการ และเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษา

1) ไม่ได้รับการศึกษา

2) ประถมศึกษา

3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

4) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

5) อนุปริญญา / ปวส.

6) ปริญญาตรี

7) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

5. การประกอบอาชีพ

อาชีพหลัก

☐ 1) ทำนา	☐ 2) ทำสวน
☐ 3) ทำไร่	☐ 4) ทำปศุสัตว์
☐ 5) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 6) ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ
☐ 7) ค้าขาย	☐ 8) รับจ้างทั่วไป
☐ 9) อื่น ๆ ระบุ.....	

อาชีพรอง

☐ 1) ทำนา	☐ 2) ทำสวน
☐ 3) ทำไร่	☐ 4) ทำปศุสัตว์
☐ 5) ค้าขาย	☐ 6) รับจ้างทั่วไป
☐ 7) อื่น ๆ ระบุ.....	

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งทางสังคมใด

☐ 1) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	☐ 2) ผู้นำชุมชนท้องถิ่น
☐ 3) ผู้นำกลุ่ม	☐ 4) เกษตรกรต้นแบบ
☐ 5) ปราชญ์ชาวบ้าน	☐ 6) อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน
☐ 7) อื่น ๆ ระบุ	

2. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มใดบ้าง

☐ 1) ไม่มีเป็นสมาชิกกลุ่มใด	☐ 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
☐ 3) กลุ่มเกษตรกร	☐ 4) กลุ่มยุวเกษตรกร
☐ 5) สถาบันการเกษตร	☐ 6) สหกรณ์การเกษตร
☐ 7) อื่น ๆ ระบุ	

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน.....ไร่

2. ลักษณะการถือครองที่ดิน

☐ 1) ของตนเอง	☐ 2) เช่า
☐ 3) พื้นที่ทำฟรี	☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

3. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน จำนวน.....คน

4. รายได้ของครัวเรือน

1) ในภาคการเกษตร.....บาท/ปี

2) นอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี

5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน

1) ธกส.

2) ทุนของตนเอง

3) ธนาคารพาณิชย์

4) สหกรณ์การเกษตร

5) กองทุนหมู่บ้าน

6) กลุ่มออมทรัพย์

7) แหล่งเงินกู้นอกระบบ

8) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

2.1 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามประเด็นความรู้ต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง

ตามที่ท่านเข้าใจและรับรู้ตามความเป็นจริงของท่าน

ข้อ	ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่			
1	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่นำมาซึ่งการบริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน		✓
2	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	✓	
3	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	✓	
4	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน แต่ไม่ต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันก็ได้		✓
5	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร	✓	

ข้อ	ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่			
6	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน	✓	
7	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต แต่ไม่เน้นการพัฒนาคุณภาพผลผลิต		✓
8	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	✓	
9	เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งแตกต่างจากการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่	✓	
10	การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ต้องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยไม่สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้		✓
ความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่			
11	ผู้จัดการพื้นที่ คือ นักส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน		✓
12	พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ที่มีพื้นที่ติดกันมารวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง		✓
13	การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียนต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 30 ราย และพื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่	✓	
14	การเข้าร่วมแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิกจะต้องเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์เท่านั้น		✓
15	การจัดตั้งเป็นเกษตรแปลงใหญ่จะต้องมีการประชุมกลุ่มก่อนการจัดตั้ง	✓	

2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตาม “ระดับความรู้ข่าวสาร” ตามระดับการรับรู้ข่าวสารของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด)

ประเด็นแหล่งความรู้	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
2. เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร					
3. เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล					
4. เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ					
5. ผู้นำท้องถิ่น					
6. ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร					
7. อาสาสมัครเกษตร					
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม					
1. การประชุม					
2. การฝึกอบรม					
3. การสัมมนา					
4. การศึกษาดูงาน					
3. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน					
1. หนังสือ					
2. วารสาร					
3. หนังสือพิมพ์					
4. วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย					
5. โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม					
4. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์					
1. เว็บไซต์ (Website)					
2. เฟซบุ๊ก (Facebook)					
3. ไลน์ (Line)					
4. ยูทูป (YouTube)					

3. การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด)

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการบริหารชุมชน					
1. การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน					
2. การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม					
3. การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต					
4. มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ					
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต					
1. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต					
2. การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต					
3. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต					
4. การได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)					
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด					
1. มีการเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน					
2. การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ					
3. มีข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิต					
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
1. การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน					

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ				
	1	2	3	4	5
2. ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
3. การให้บริการคลินิกพืช					
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด					
1. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม					
2. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับของปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับของปัญหา” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 (ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด)

ประเด็น	ระดับของปัญหา				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการบริหารชุมชน					
1. การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน					
2. ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการรวมกลุ่มแปลงใหญ่					
3. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต					
4. เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ					
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต					
1. ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิต และการเพิ่มผลผลิต					
2. ขาดการรับรู้เรื่องการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิต ต้นทุน และเพิ่มผลผลิต					
3. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต					

ประเด็น	ระดับของปัญหา				
	1	2	3	4	5
4. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)					
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด					
1. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการรับการสนับสนุนด้านเชื่อมโยงการตลาด					
2. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ					
3. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่					
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
1. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
3. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืช ในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด					
1. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่					
2. ขาดการรับรู้เกี่ยวกับได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดของกลุ่มแปลงใหญ่					

ปัญหาอื่น ๆ ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

.....

.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับของปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 (ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วยในระดับ)				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการบริหารชุมชน					
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง					
2. ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุม เพื่อชี้แจง โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เนื่องจากเกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณที่กระจัดกระจาย					
3. ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล					
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต					
1. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงสำคัญของการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต					
2. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน					
3. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)					
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด					
1. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของการเชื่อมโยงการตลาด					
2. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับซื้อ					
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
1. ควรรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วยในระดับ)				
	1	2	3	4	5
2. ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี					
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด					
1. ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่					
2. ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มแปลงใหญ่					

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายไพรวัดน์ อินแก้ว	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย
2. นางสาวกานต์ศิริ ทองเปรม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
3. นางสาวภavana ชูพา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
ผู้ศึกษา ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
นางกนกพร สุวรรณประสิทธิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครูทเมือง แสตนเสริม

*****

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
2. เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
 ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่
 ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
 ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
 ครอบคลุมขอบเขตตามที่ระบุไว้หรือไม่ แล้วกรอกเขียนผลการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ใน
 ช่องคะแนนการพิจารณา ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อความ สามารถบันทึกในช่องข้อเสนอแนะ
 โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของ
 เกษตรกร

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ตอนที่ 1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล				
1. เพศ				
1) ชาย				
2) หญิง				
2. อายุ.....ปี				
3. ระดับการศึกษา				
1) ไม่ได้รับการศึกษา				
2) ประถมศึกษา				
3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า				
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.				
5) อนุปริญญา/ปวส.				
6) ปริญญาตรี				
7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

หมายเหตุ นำเสนอตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์เฉพาะหน้าแรก สำหรับรายละเอียดที่เหลือจะนำเสนอพร้อมกับผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) แสดงดังตารางภาคผนวกที่ 1

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินแบบสอบถาม

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การแปร ผล
	1	2	3			
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร						
ตอนที่ 1.1 ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร						
1. เพศ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ชาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. อายุ.....ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ไม่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ประถมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) อนุปริญญา/ปวส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) ปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) อื่นๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การแปร ผล
	1	2	3			
ตอนที่ 1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ						
5. การประกอบอาชีพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.1 อาชีพหลัก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ทำนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ทำไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) ทำปศุสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8) รับจ้างทั่วไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5.1 อาชีพรอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ทำนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ทำไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) ทำปศุสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) ค้าขาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) รับจ้างทั่วไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร						
1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งทางสังคมใด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
1) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ผู้นำชุมชนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ผู้นำกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) เกษตรกรต้นแบบ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) ปราชญ์ชาวบ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) อื่น ๆ ระบุ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ไม่มีเป็นสมาชิกกลุ่มใด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) กลุ่มเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) กลุ่มยุวเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) สถาบันการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) สหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) อื่น ๆ ระบุ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร						
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน.....ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ลักษณะการถือครองที่ดิน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) เช่า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) พื้นที่ทำฟรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน.....คน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปลผล
	1	2	3			
4. รายได้ของครัวเรือน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ในภาคการเกษตร.....บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) นอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ธกส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ทุนของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ธนาคารพาณิชย์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) สหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) กองทุนหมู่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6) กลุ่มออมทรัพย์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) แหล่งเงินกู้นอกระบบ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร						
ตอนที่ 2.1 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่						
ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญการส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1. การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่นำมา บริหารจัดการร่วมกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการ ดำเนินงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
3. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน แต่ไม่ต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันก็ได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการผลิต และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต แต่ไม่เน้นการพัฒนาคุณภาพผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			Σ^R	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
9. เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งแตกต่างจากการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10. การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ต้องมาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยไม่สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11. ผู้จัดการพื้นที่ คือ นักส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12. พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ที่มีพื้นที่ติดกันมารวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
13. การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียน ต้องมีสมาชิก ไม่น้อยกว่า 30 ราย และพื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14. การเข้าร่วมแปลงใหญ่ พื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิกจะต้องเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์เท่านั้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15. การจัดตั้งเป็นเกษตรแปลงใหญ่จะต้องมีการประชุมกลุ่มก่อนการจัดตั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่						
1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) ผู้นำท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6)ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7) อาสาสมัครเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การประชุม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) การฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) การสัมมนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) การศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) หนังสือ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) วารสาร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) หนังสือพิมพ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			Σ^R	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
4. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) เว็บไซต์ (Website)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) เฟซบุ๊ก (Facebook)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ไลน์ (Line)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) ยูทูป (YouTube)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่						
1. ด้านการบริหารชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) การได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) มีการเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) มีข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) การให้บริการคลินิกพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มและการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหาร จัดการกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่						
ตอนที่ 4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่						
1. ด้านการบริหารชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ไม่ ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการรวมกลุ่มแปลง ใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจการดำเนินงาน โครงการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ขาดการรับรู้เรื่องการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5) สถานที่ที่ท่านใช้เก็บรักษาปุ๋ยคอกนั้นมีลักษณะอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการรับการสนับสนุนด้านเชื่อมโยงการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราคาผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปลผล
	1	2	3			
4. ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดฐานการเรียนรู้ เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ในวันจัดงานรณรงค์ ถ่ายทอดเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตทุเรียน คุณภาพในวันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืช ใน วันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มและการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ขาดการรับรู้เกี่ยวกับได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการตลาดของกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. ปัญหาอื่นๆ ในการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลง ใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบแปลงใหญ่						
1. ด้านการบริหารชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			Σ^R	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
2) ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุม เพื่อชี้แจง โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เนื่องจาก เกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณที่กระจัดกระจาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น องค์กร บริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึง สำคัญของการลดต้นทุน และการเพิ่มผลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึง ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึง ความสำคัญของการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับ ความสำคัญของการเชื่อมโยงการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการ กำหนดมาตรฐาน และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับ ซื้อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การ แปรผล
	1	2	3			
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มและการตลาด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1) ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอด ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2) ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ ของการรวมกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
คำศัพท์ประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภษณ์

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0.745
เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร	0.721
เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล	0.696
เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	0.726
ผู้นำท้องถิ่น	0.730
ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร	0.720
อาสาสมัครเกษตร	0.723
การประชุม	0.733
การฝึกอบรม	0.699
การสัมมนา	0.705
การศึกษาดูงาน	0.704
หนังสือ	0.726
วารสาร	0.724
หนังสือพิมพ์	0.746
วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย	0.709
เว็บไซต์ (Website)	0.732
เฟซบุ๊ก (Facebook)	0.765
ไลน์ (Line)	0.743
ยูทูป (YouTube)	0.754
Cronbach's Alpha	0.737

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมการส่งเสริม
การเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน	0.917
การได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม	0.919
การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	0.917
มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการดำเนินงาน	0.915
การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต	0.908
การได้รับการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต	0.910
การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต	0.908
การได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	0.910
มีการเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างกลุ่มกับพ่อค้า/ตลาด โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน	0.911
การกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ	0.919
มีข้อได้เปรียบด้านการต่อรองราตาผลผลิต	0.920
การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน	0.916
ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ	0.908
การให้บริการคลินิกพืช	0.911
การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม	0.910
การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด	0.928
Cronbach's Alpha	0.919

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตร
แบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน	0.902
ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการรวมกลุ่มแปลงใหญ่	0.911
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	0.900
เกษตรกรไม่เข้าร่วมการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจการ ดำเนินงานโครงการ	0.903
ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการลงทุน และการเพิ่มผลผลิต	0.912
ขาดการรับรู้เรื่องการสนับสนุนจัดทำแปลงเรียนรู้การลงทุน และ เพิ่มผลผลิต	0.908
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนา คุณภาพผลผลิต	0.903
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านการรับรองมาตรฐาน การผลิต GAP (จีเอพี)	0.910
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการรับการสนับสนุนด้านเชื่อมโยงการตลาด	0.908
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานผลผลิตที่จะรับซื้อ	0.914
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับข้อได้เปรียบด้านการต่อราคาผลผลิตของกลุ่ม แปลงใหญ่	0.910
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ใน วันจัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0.906
ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ในวันจัดงานรณรงค์ ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0.907
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืช ในวันจัดงานรณรงค์ ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0.914
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มแปลงใหญ่	0.908

ตารางภาคผนวกที่ 3 (ต่อ)

n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ขาดการรับรู้เกี่ยวกับ ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดของกลุ่ม แปลงใหญ่	0.905
Cronbach's Alpha	0.913

ตารางภาคผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมแบบ
แปลงใหญ่

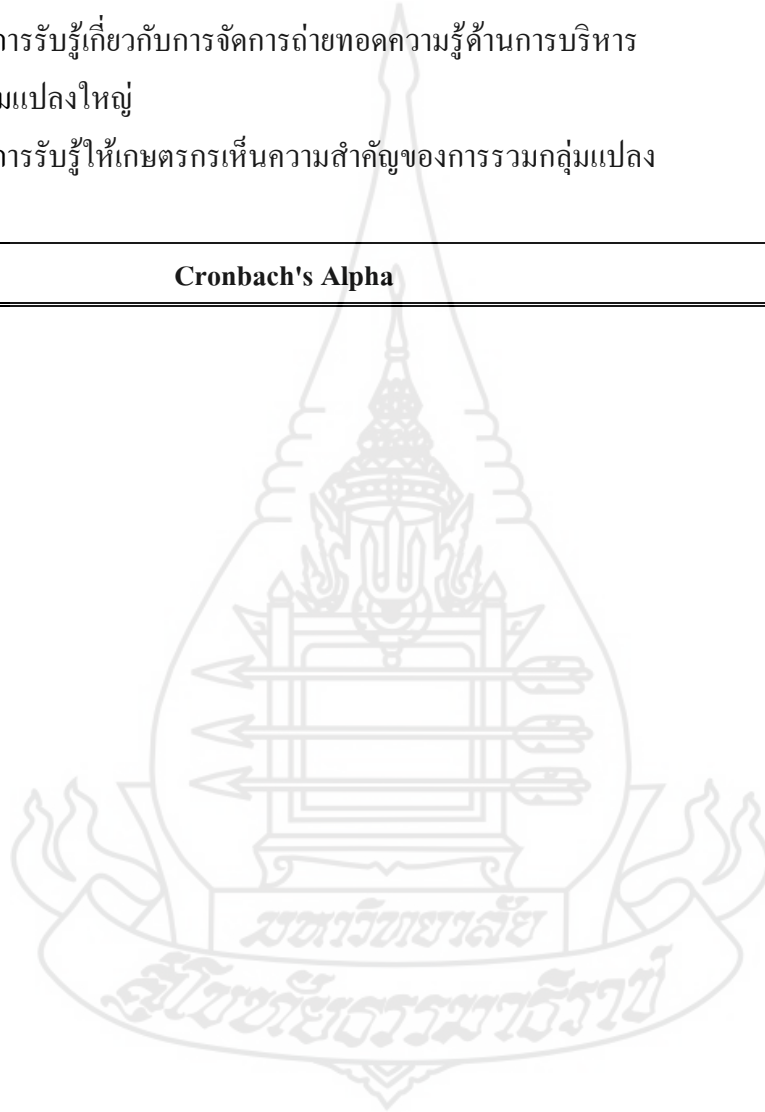
n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่ให้ครอบคลุมทั่วถึง	0.813
ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุม เพื่อชี้แจงโครงการส่งเสริมการเกษตร แบบแปลงใหญ่เนื่องจากเกษตรกรอาศัยอยู่ในบริเวณที่กระจัดกระจาย	0.801
ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล	0.833
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงสำคัญของการลดต้นทุน และ การเพิ่มผลผลิต	0.796
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำ บัญชีครัวเรือน	0.820
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร ให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรอง มาตรฐานการผลิต GAP (จีเอพี)	0.804
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญของการเชื่อมโยง การตลาด	0.798
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และ คุณภาพผลผลิตที่ตลาดจะรับซื้อ	0.811
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดงานวัน รณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0.837

ตารางภาคผนวกที่ 4 (ต่อ)

n = 30

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ควรสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับในวัน จัดงานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	0.809
ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหาร จัดการกลุ่มแปลงใหญ่	0.813
ควรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มแปลง ใหญ่	0.795
Cronbach's Alpha	0.824

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางกนกพร สุวรรณประสิทธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	15 กันยายน 2529
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรเคมี) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2552
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

